

Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku v r. 2017

Bratislava, december 2018

Vydavateľ: Slovak Business Agency

Vypracoval: Jakub Lukáč

© SBA, Bratislava, 2018

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek.....	4
Úvod	7
1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov	8
1.1 Fyzické osoby - podnikatelia	9
1.2 Právnické osoby – podniky.....	11
2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku	14
2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie	16
2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem.....	18
2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry	19
2.4 Vznik MSP podľa sídla.....	22
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku	24
3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem	26
3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry	28
3.3 Zánik MSP podľa sídla	30
4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku	33
4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem	34
4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry	37
4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla	43
5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov	51
5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP	52
5.1.1 Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP.....	52
5.1.2 Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP	53
5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov	55
Záver	57

Zoznam grafov a tabuliek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2008-2017 v SR.....	9
Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2008-2017.....	9
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2008-2017.....	10
Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2008-2017.....	10
Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2008-2017.....	11
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s r.o. v r. 2008-2017.....	12
Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2008-2017 v SR.....	12
Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v r. 2008-2017 v SR.....	14
Graf č. 9: Priebeh vzniku MSP po mesiacoch v r. 2008-2017 v SR.....	15
Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v r. 2008-2017 v SR.....	15
Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v r. 2008-2017 v SR.....	16
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v r. 2008-2017 v SR.....	17
Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v r. 2008-2017 v SR.....	17
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2017 v SR.....	18
Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolanií a SHR v r. 2008-2017 v SR.....	19
Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP v odvetví priemyslu, staveb., obchodu a obchod. služieb v r. 2008-2017 v SR.....	20
Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP v odvetví pôdohospod., dopravy, ubyt. a ostatných služieb v r. 2008-2017 v SR.....	21
Graf č. 18: Vývoj počtu nových MSP podľa sídla v r. 2008-2017 v SR.....	22
Graf č. 19: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v r. 2008-2017 v SR.....	24
Graf č. 20: Priebeh zániku MSP po mesiacoch v r. 2008-2017 v SR.....	25
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v r. 2008-2017 v SR.....	26
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých PO v r. 2008-2017 v SR.....	26
Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2017 v SR.....	27
Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolanií a SHR v r. 2008-2017 v SR.....	28
Graf č. 25: Vývoj počtu zanik. pod. subjektov v odvetví priemyslu, staveb., obchodu a obchod. služieb v r. 2008-2017 v SR.....	29
Graf č. 26: Vývoj počtu zanik. pod. subjektov v odvetví pôdohospod., dopravy, ubyt. a ostat. služieb v r. 2008-2017 v SR.....	30
Graf č. 27: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017 v SR.....	32
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2017.....	33
Graf č. 29: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2017.....	33
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v r. 2008-2017 v SR.....	35
Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolanií v r. 2008-2017 v SR.....	35
Graf č. 32: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v r. 2008-2017 v SR.....	36
Graf č. 33: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2008-2017 v SR.....	37
Graf č. 34: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR.....	37
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v r. 2008-2017 v SR.....	37
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v r. 2008-2017 v SR.....	38
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v r. 2008-2017 v SR.....	38
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v r. 2008-2017 v SR.....	39
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v r. 2008-2017 v SR.....	39
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v r. 2008-2017 v SR.....	40
Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v r. 2008-2017 v SR.....	40

Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v r. 2008-2017 v SR.....	41
Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR.....	41
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v r. 2008-2017	44
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v r. 2008-2017.....	44
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v r. 2008-2017.....	45
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v r. 2008-2017.....	45
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v r. 2008-2017	46
Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v r. 2008-2017	46
Graf č. 50: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v r. 2008-2017.....	47
Graf č. 51: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v r. 2008-2017.....	47
Graf č. 52: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017	48
Graf č. 53: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2015 – 2017 (vzniknuté)	55
Graf č. 54: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2015 - 2017 (zaniknuté).....	56

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2017.....	8
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov podľa právnych foriem v r. 2017.....	9
Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR.....	10
Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2017	11
Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR	13
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2017 v SR.....	14
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v r. 2008-2017 v SR.....	16
Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR	17
Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v r. 2008-2017 v SR.....	18
Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR.....	19
Tab. č. 11: Počet vznikov MSP podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR.....	20
Tab. č. 12: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR	21
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v r. 2008-2017 v SR	22
Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR	23
Tab. č. 15: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch r. 2017 v SR.....	25
Tab. č. 16: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2017 v SR.....	27
Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR	28
Tab. č. 18: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR.....	28
Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR	30
Tab. č. 20: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017 v SR	31
Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR.....	31
Tab. č. 22: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na ČP v SR v r. 2008-2017	34
Tab. č. 23: Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR.....	34
Tab. č. 24: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2016 a 2017 v SR	42
Tab. č. 25: Dynamika ČP podľa odvetví 2016/2017 (krátkodobá)	42
Tab. č. 26: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008 a 2017 v SR	42
Tab. č. 27: Dynamika ČP podľa odvetví 2008/2017 (dlhodobá)	43
Tab. č. 28: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017 v SR.....	43
Tab. č. 29: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2016 a 2017 v SR	48

<i>Tab. č. 30: Dynamika ČP podľa sídla 2016/2017 (krátkodobá).....</i>	<i>49</i>
<i>Tab. č. 31: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008 a 2017 v SR</i>	<i>49</i>
<i>Tab. č. 32: Dynamika ČP podľa sídla 2008/2017 (dlhodobá).....</i>	<i>50</i>
<i>Tab. č. 33: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP</i>	<i>52</i>
<i>Tab. č. 34: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v r. 2015-2017 (stav)</i>	<i>53</i>
<i>Tab. č. 35: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vznik. v r. 2015..</i>	<i>53</i>
<i>Tab. č. 36: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2015 (vývoj)</i>	<i>54</i>
<i>Tab. č. 37: Prehľad počtu subjektov vstup. do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zanik. subjektov v roku 2017.</i>	<i>55</i>
<i>Tab. č. 38: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2017 (vývoj)</i>	<i>56</i>

Úvod

Analyticko-štatistický dokument „Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku v r. 2017“ je zameraný na analýzu početnosti vznikov a zánikov malých a stredných podnikov na Slovensku, ako aj kvantifikáciu čistého prírastku zo štyroch uhlov pohľadu – podľa veľkostnej kategórie, právnych foriem, odvetvovej štruktúry a sídla. Samostatnú kapitolu v dokumente predstavujú finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých MSP, na základe ktorých sme posúdili finančné zdravie podnikov za prvé a posledné tri roky existencie. Hlavným cieľom celej publikácie je na základe informácií z Registra organizácií Štatistického úradu SR analyzovať, porovnať a zhodnotiť vplyv vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na podnikateľské prostredie na Slovensku a zároveň identifikovať spoločné črty a odlišnosti vo vývoji finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikov za obdobie rokov 2015-2017. Dokument je rozdelený do piatich kapitol – v prvej kapitole sa venujeme aktuálnemu stavu MSP na Slovensku. Druhá kapitola je venovaná analýze vznikov MSP v členení podľa spomínaných štyroch základných kritérií. V tretej kapitole sa venujeme analýze zánikov podnikateľských subjektov v totožnom členení s výnimkou kategorizácie podľa veľkosti. Štvrtá kapitola má sumarizačný charakter a agreguje údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch v podobe čistého prírastku. Obsahom záverečnej kapitoly je analýza finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikov v r. 2015-2017. V porovnaní s minuloročným rovnomenným výstupom došlo v tomto roku k niekoľkým významným zmenám – metodickým a obsahovým. Zavedením odlišnej metodiky pri spracovaní údajov zo strany ŠÚ SR nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú údaje o zaniknutých podnikateľských subjektoch do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov. Zároveň došlo k rozšíreniu pohľadu na čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry a sídla prostredníctvom kombinovaných grafov a rozšíreného komentára. V kapitole zameranej na finančné ukazovatele sme doplnili pohľad na podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia a rozšírili tabuľky ukazovateľov o medziročnú zmenu.

1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V roku 2017 bolo na Slovensku evidovaných celkom 567 131 aktívnych podnikateľských subjektov – z nich až 567 131 spadalo do kategórie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), čo predstavuje 99,9 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov. V medziročnom porovnaní vzrástol počet MSP o 1,8 % (resp. o 10 009 podnikateľských subjektov). Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií mali najväčšie zastúpenie mikropodniky (0-9 zamestnancov) s celkovým počtom 550 016 podnikateľských subjektov, ktoré v relatívnom vyjadrení tvorili 96,9 % všetkých podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou kategóriou boli malé podniky (10-49 zamestnancov), ktoré tvorili 2,5 % z celkového počtu podnikateľských subjektov (resp. 12 662 podnikateľských subjektov). V roku 2017 pôsobilo na Slovensku aj 2 956 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie stredných podnikov (50-249 zamestnancov), ktoré tvorili 0,5 % celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov.

Tab. č. 1: **Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2017**

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					abs.	%
Mikropodniky	203 092	322 580	19 098	5 246	550 016	96,9 %
Malé podniky	12 813	1 312	25	9	14 159	2,5 %
Stredné podniky	2 900	55	1	0	2 956	0,5 %
SPOLU MSP	218 805	323 947	19 124	5 255	567 131	99,9 %
Veľké podniky	661	1	0	0	662	0,1 %
SPOLU	219 466	323 948	19 124	5 255	567 793	100,0 %

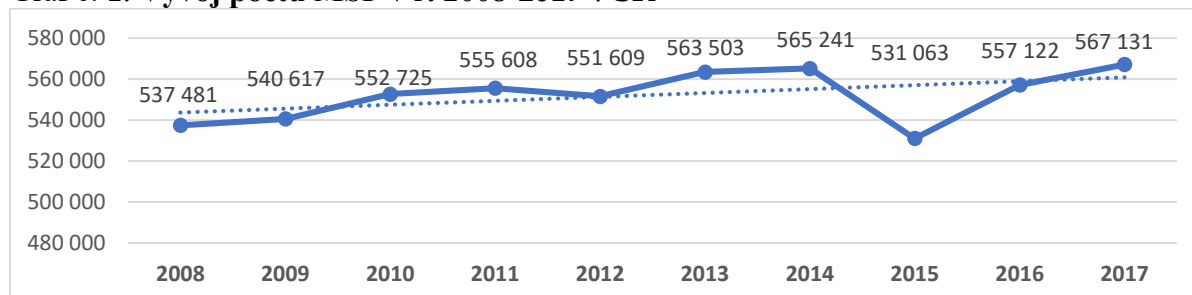
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem mali najväčšie zastúpenie živnostníci, ktorí predstavujú naďalej najobľúbenejšiu formu podnikania na Slovensku. V roku 2017 pôsobilo na Slovensku 323 948 živnostníkov – z nich 323 947 splnilo kritériá pre zaradenie do veľkostnej kategórie MSP. Podiel živnostníkov na celkovom počte aktívnych MSP predstavoval v roku 2017 až 57,1 %. Po živnostníkoch dosiahli najvyšší počet evidovaných podnikateľských subjektov podniky v počte 219 466 – z nich 218 805 spadalo do kategórie MSP. Podniky tvorili v rámci MSP 38,6 % všetkých aktívnych MSP. Na celkovom počte MSP sa v menšej miere podieľali slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí tvorili 3,4 % (19 124 podnikateľských subjektov) resp. 0,9 % (5 255 podnikateľských subjektov).

Vývoj počtu MSP mal za posledných 10 rokov rastúci trend, ktorý pretrvával aj v roku 2017. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet MSP v roku 2017 o 5,5 % (resp. 29 650 subjektov). K poklesu v počte malých a stredných podnikov došlo v rokoch 2012 a 2015. Zatiaľ čo v roku 2012 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej metodiky Štatistického úradu SR pre stanovenie aktivity subjektu.¹ V medziročnom porovnaní bol zaznamenaný mierny nárast počtu MSP. Prehľad vývoja počtu MSP na Slovensku v rokoch 2008-2017 znázorňuje graf č. 1.

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

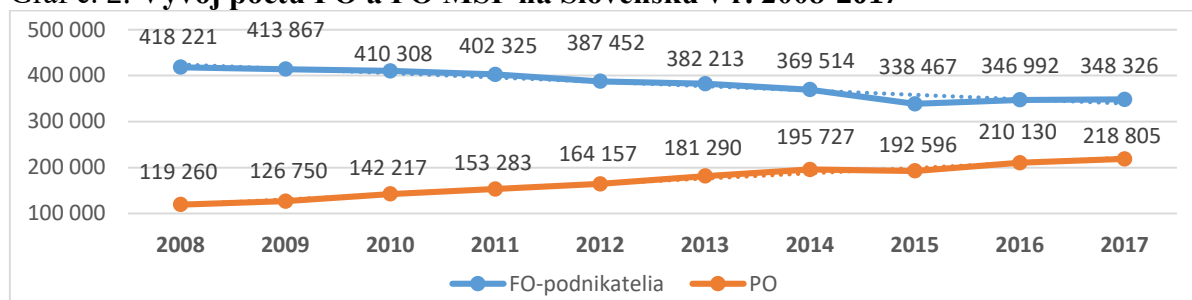
Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z celkového počtu aktívnych MSP tvorili v roku 2017 takmer dve tretiny (61,4 %) fyzické osoby – podnikatelia (živnostníci, slobodné povolania a SHR). Zvyšok (38,6 %) tvorili právnické osoby. Z dlhodobého hľadiska možno badať odlišný trend vo vývoji FO – podnikateľov a PO. Zatiaľ čo počet FO – podnikateľov má klesajúci trend (napriek medziročnému rastu), počet PO s výnimkou roku 2015 každoročne rastie. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet PO o takmer dvojnásobok (rast o 83,5 %). Napriek tomu, že počet FO – podnikateľov medziročne vzrástol o 0,4 %, PO zaznamenali dynamickejší nárast – na úrovni 4,1 %, čím sa rozdiel medzi počtom FO – podnikateľov a PO dlhodobo znižuje. Vývoj počtu FO a PO spadajúcich do kategórie MSP za obdobie rokov 2008-2017 znázorňuje graf č.2.

Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.1 Fyzické osoby - podnikatelia

V roku 2017 vzrástol počet aktívnych FO – podnikateľov len nepatrne - o 0,4 % resp. 1 334 podnikateľských subjektov. Z celkového počtu 348 326 FO – podnikateľov pôsobilo v roku 2017 na Slovensku 323 947 živnostníkov (MSP), 19 124 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 5 255 samostatne hospodáriacich roľníkov. Napriek medziročnému nárastu počtu FO – podnikateľov, zaznamenala táto skupina podnikateľských subjektov za posledné desaťročie klesajúci trend. Najväčší podiel na celkovom počte FO – podnikateľov dosiahli živnostníci – na úrovni 93,0 %. Slobodné povolania predstavovali 5,5 % celkového počtu FO – podnikateľov a samostatne hospodáriaci roľníci 1,5 %.

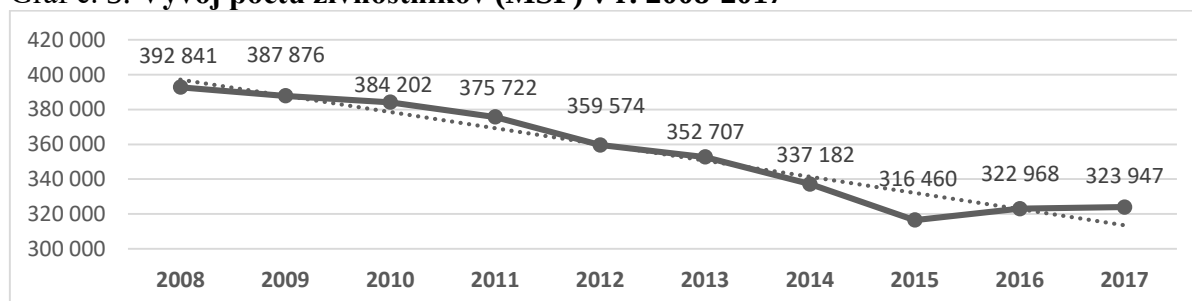
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov podľa právnych foriem v r. 2017

Typ FO	abs.	%
Živnostníci (MSP)	323 947	93,0 %
Slobodné povolania	19 124	5,5 %
Samostatne hospodáriaci roľníci	5 255	1,5 %
SPOLU	348 326	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2017 zaznamenali spomedzi FO – podnikateľov medziročný nárast počtu živnostníci a slobodné povolania. Počet živnostníkov sa medziročne zvýšil o 979 podnikateľských subjektov (resp. o 0,3 %). Živnostníci tvoria dlhodobo najpočetnejšiu skupinu FO – podnikateľov, preto je vývoj početnosti celej skupiny do značnej miery závislý práve od vývoja v počte živnostníkov. Vývoj počtu živnostníkov v rokoch 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 3.

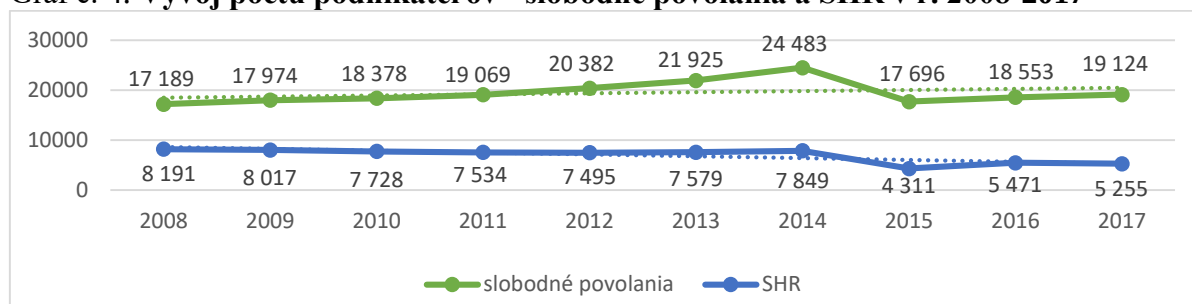
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach medziročne vzrástol o 571 podnikateľských subjektov (resp. o 3,1 %). Po minuloročnom výraznom náraste počtu samostatne hospodáriacich roľníkov, došlo v roku 2017 k útlmu. Počet SHR medziročne klesol o 216 podnikateľských subjektov (resp. o 3,9 %).

Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Napriek tomu, že v absolútnej hodnote bol najväčší medziročný prírastok zaznamenaný u živnostníkov, v relatívnom vyjadrení si najviac priplesili slobodné povolania. Pomerne výrazný pokles zaznamenali samostatne hospodáriaci roľníci, ktorých počet v medziročnom porovnaní klesol o 3,9 %. Index vývoja jednotlivých typov FO – podnikateľov na Slovensku znázorňuje tabuľka č. 3.

Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR

Typ FO	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Živnostníci (MSP)	322 968	323 947	1,003	↑ 0,3 %
Slobodné povolania	18 553	19 124	1,031	↑ 3,1 %
SHR	5 471	5 255	0,961	↓ 3,9 %
SPOLU	346 992	348 326	1,004	↑ 0,4 %

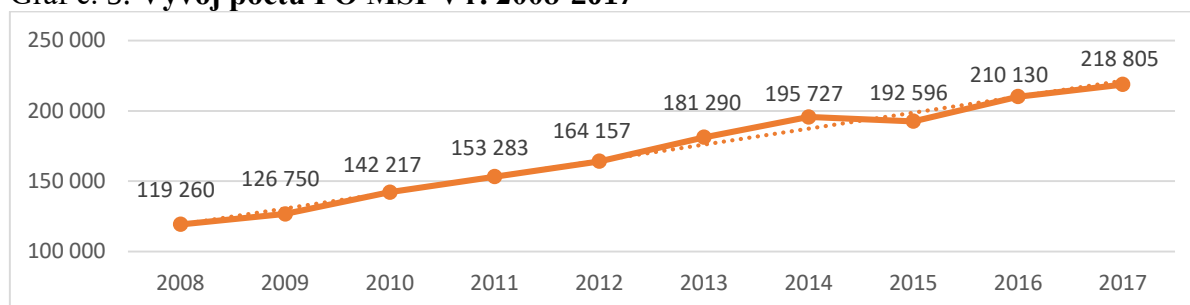
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu FO – podnikateľov (MSP) spadalo na základe kritéria počtu zamestnancov do kategórie mikro podnikateľov 346 884 subjektov (99,6 %), malých podnikateľov 1 346 subjektov (0,4 %) a stredných podnikateľov 56 subjektov (0,02 %).

1.2 Právnické osoby – podniky

Podiel právnických osôb – podnikov v roku 2017 dosiahol 38,6 %, čo je o 0,9 p. b. viac ako v roku 2016. Z dlhodobého hľadiska je badateľný rastúci trend podielu právnických osôb na úkor FO – podnikateľov. K poklesu došlo len v roku 2015 vplyvom zavedenia novej metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. MSP tvorili celkovo 99,7 % podiel (218 805 podnikateľských subjektov) z celkového počtu podnikov – právnických osôb. Počet právnických osôb MSP medziročne vzrástol o 8 675 (resp. o 4,1 %) z 210 130 podnikateľských subjektov v roku 2016 na 218 805 v roku 2017. Vývoj počtu PO spadajúcich do kategórie MSP na Slovensku za posledných 10 rokov znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

V členení podľa jednotlivých právnych foriem sú dlhodobo najobľúbenejšie spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré tvorili v roku 2017 až 91,6 % všetkých PO spadajúcich do kategórie MSP. Druhou najpočetnejšou skupinou boli akciové spoločnosti, ktorých podiel na celkovom počte PO MSP predstavoval 2,3 % (resp. 5 145 subjektov). Výrazný nárast zaznamenali zahraničné osoby, ktorých podiel sa na celkovom počte PO v porovnaní s rokom 2016 zvýšil o 0,3 p. b.. Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2017 znázorňuje tabuľka č. 4.

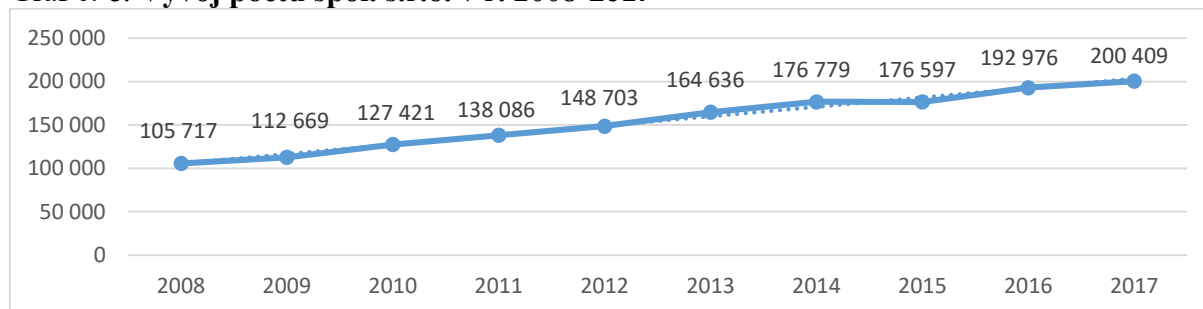
Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2017

Typ PO	abs.	%
Spoločnosť s ručením obmedzeným	200 409	91,6 %
Akciová spoločnosť	5 145	2,3 %
Zahraničné osoby	4 532	2,1 %
Družstvo	1 345	0,6 %
Ostatné	7 374	3,4 %
SPOLU	218 805	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Spoločnosť s ručením obmedzeným je najobľúbenejšou právnickou formou podnikania a jej popularita neustále rastie. V celom sledovanom období (od roku 2008 do roku 2017) bol s výnimkou roku 2015 zaznamenaný kontinuálny rast počtu spoločností s ručením obmedzeným. V dlhodobom horizonte došlo takmer k dvojnásobnému nárastu počtu spoločností s ručením obmedzeným – zo 105 717 spoločností v roku 2008 na 200 409 v roku 2017, čo je najvyššia hodnota za celé sledované obdobie. Nárast počtu spoločností s ručením obmedzeným bol zaznamenaný aj v krátkodobom horizonte - medziročne o 3,9 %. Vývoj počtu spoločností s ručením obmedzeným v r. 2008-2017 v SR znázorňuje graf č. 6.

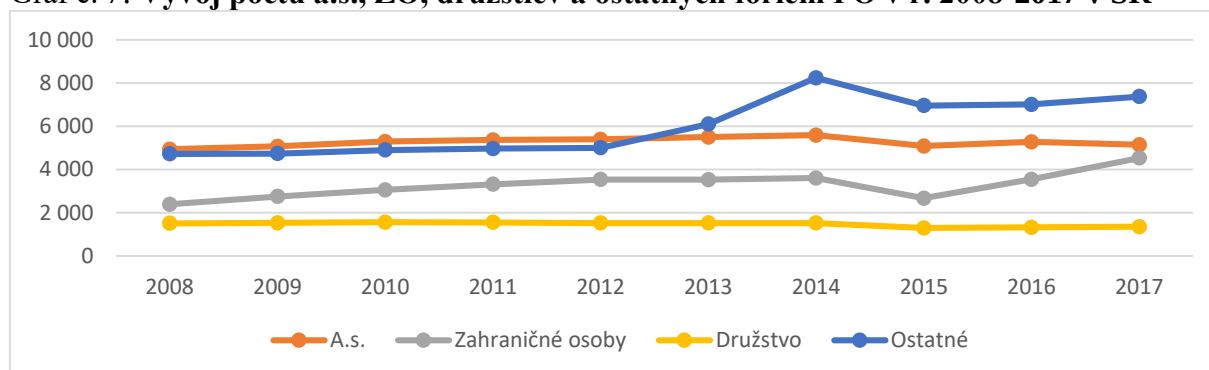
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s.r.o. v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci ostatných foriem podnikania PO v kategórii malých a stredných podnikov k zásadným zmenám za posledných 10 rokov nedošlo. Predovšetkým akciové spoločnosti a družstvá si udržiavajú relatívne stabilný trend vývoja s minimálnymi medziročnými výkyvmi. Počet akciových spoločností spadajúcich do kategórie MSP však za posledných 10 rokov vzrástol o 4,3 %. Naopak počet družstiev zaznamenal v dlhodobom horizonte (rokov 2008-2017) pokles o 10,5 %. Dlhodobo rastúci trend zaznamenali zahraničné osoby s bydliskom resp. sídlom mimo územia Slovenskej republiky a ostatné formy podnikania PO, ktorých rozmach nastal predovšetkým v období rokov 2012 – 2014. Vývoj počtu akciových spoločností, zahraničných osôb, družstiev a ostatných foriem podnikania PO za posledných 10 rokov znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky vývoja bol zaznamenaný nárast počtu podnikateľských subjektov u všetkých typov PO s výnimkou akciových spoločností, ktorých počet medziročne klesol o 2,6 %. Najväčší medziročný nárast dosiahli už druhý rok po sebe zahraničné osoby, ktorých počet vzrástol v roku 2017 až o 27,8 % na 4 532 podnikateľských subjektov. Druhý najdynamickejší rast zaznamenali ostatné právne formy – o 5,2 %. Dlhodobo pozitívny trend zaznamenali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorých počet sa v roku 2017 zvýšil o 3,9 % (v absolútnej hodnote najviac prispeli k zvýšeniu počtu PO – o 7 433 podnikateľských subjektov). Počet družstiev sa medziročne zvýšil len mierne – o 1,9 %. Index vývoja jednotlivých typov PO v SR znázorňuje tabuľka č. 5.

Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR

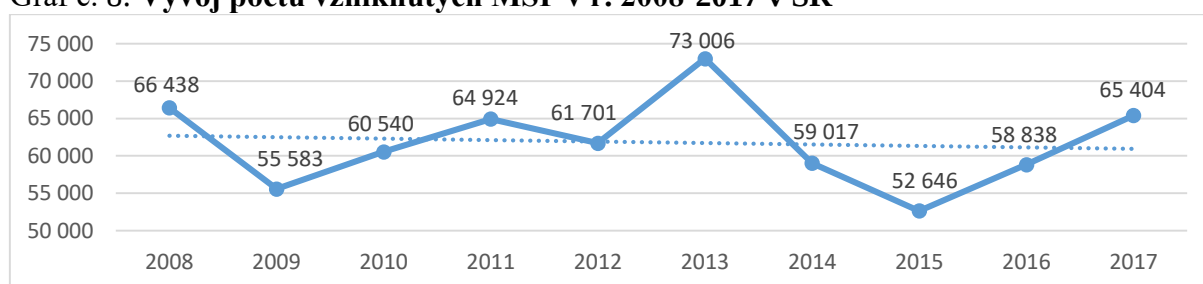
Typ PO	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Spoločnosť s ručením obmedzeným	192 976	200 409	1,039	↑ 3,9 %
Akciová spoločnosť	5 280	5 145	0,974	↓ 2,6 %
Zahraničné osoby	3 545	4 532	1,278	↑ 27,8 %
Družstvo	1 320	1 345	1,019	↑ 1,9 %
Ostatné	7 009	7 374	1,052	↑ 5,2 %
PO spolu	210 130	218 805	1,041	↑ 4,1 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku

V poslednom desaťročí mal celkový vývoj vzniknutých podnikateľských subjektov kategórie MSP kolísavý priebeh. Zatiaľ čo ešte v roku 2008 dosiahol počet novovzniknutých MSP hodnotu 66 438 subjektov, v roku 2009 došlo vplyvom krízy k výraznému poklesu vznikov o 10 855 subjektov (resp. o 16,3 %). Po tomto prepade sa začali podniky postupne zotavovať a s výnimkou roku 2012 početnosť vzniknutých podnikateľských subjektov rástla až na svoje desaťročné maximum – na úrovni 73 006 podnikateľských subjektov v roku 2013. V rokoch 2014 a 2015 došlo k zníženiu počtu nových podnikateľských subjektov, čo bolo do značnej miery spôsobené zavedením daňových licencií (v roku 2014). V roku 2017 došlo k medziročnému nárastu počtu vzniknutých podnikateľských subjektov o 11,2 % na 65 404. Vývoj počtu vzniknutých MSP za posledných 10 rokov na Slovensku znázorňuje graf č. 8.

Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z časového hľadiska bolo viac MSP zaregistrovaných v priebehu prvého polroka 2017, kedy vzniklo 36 498 subjektov (resp. 55,8 % z celkového počtu vzniknutých MSP). Počas druhého polroka bolo zaevidovaných 28 906 nových podnikateľských subjektov (resp. 44,2 % z celkového počtu vzniknutých MSP). Najviac nových registrácií bolo zaznamenaných v marci – až 6 989 podnikateľských subjektov, čo predstavuje 10,7 % celkového počtu vzniknutých MSP v roku 2017. Najmenej MSP vzniklo v novembri a decembri. Prehľad počtu vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roka je uvedený v tabuľke č. 6.

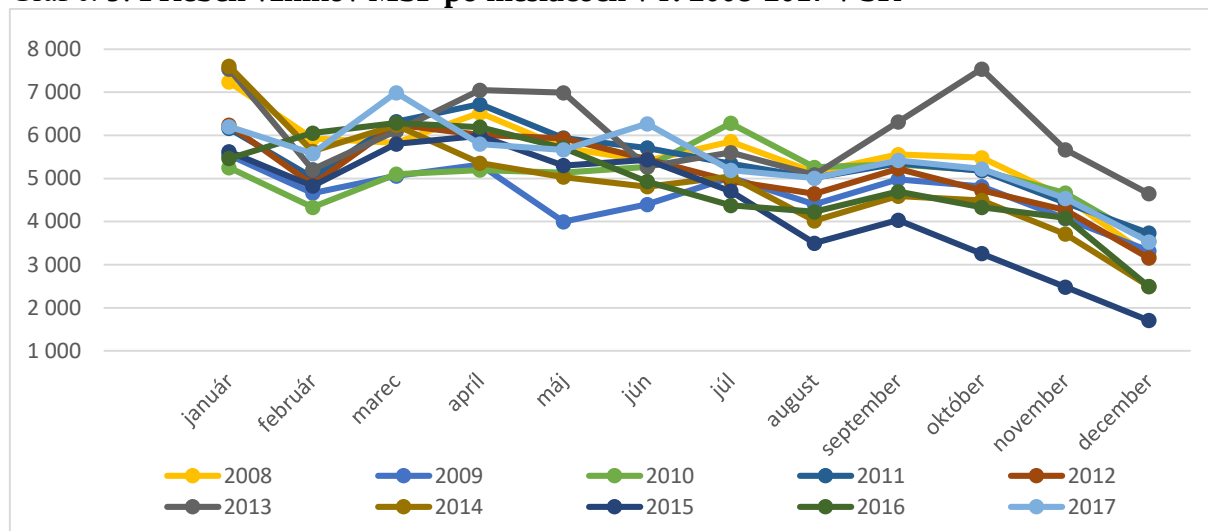
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2017 v SR

Mesiac	Počet vznikov	%	Počet vznikov za polrok	%
január	6 200	9,5 %	36 498	55,8 %
február	5 577	8,5 %		
marec	6 989	10,7 %		
apríl	5 799	8,9 %		
máj	5 665	8,7 %		
jún	6 268	9,6 %		
júl	5 192	7,9 %	28 906	44,2 %
august	5 008	7,6 %		
september	5 419	8,3 %		
október	5 222	8,0 %		
november	4 537	6,9 %		
december	3 528	5,4 %		
SPOLU	65 404	100,0 %	65 404	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Obdobne ako v roku 2017, tak aj v posledných 10 rokoch sledovaného obdobia bolo viac nových podnikateľských subjektov zaevidovaných v prvej polovici kalendárneho roka. S pribúdajúcimi zimnými mesiacmi je prírastok MSP nižší. Priebeh počtu vzniknutých MSP v jednotlivých mesiacoch roka za obdobie rokov 2008-2017 je znázornený v grafe č. 9.

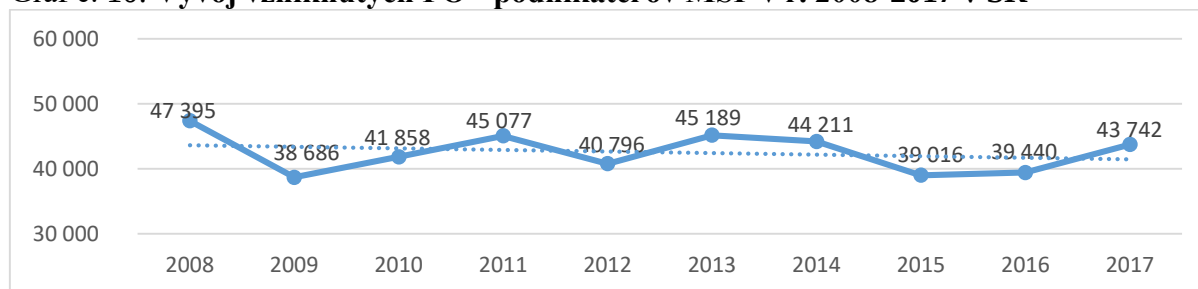
Graf č. 9: Priebeh vznikov MSP po mesiacoch v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vzniknutých FO – podnikateľov MSP mal v priebehu posledných 10 rokov nevyrovnaný priebeh. Najmenej FO – podnikateľov MSP vzniklo v krízovom roku 2009, kedy bolo zaregistrovaných len 38 686 podnikateľských subjektov. Naopak najväčší prírastok FO – podnikateľov bol zaznamenaný v predkrízovom roku 2008, kedy bolo zaregistrovaných až 47 395 nových podnikateľských subjektov. V roku 2017 vzniklo až 43 472 nových FO – podnikateľov, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o 10,9 %. Tento nezanedbateľný nárast bol do značnej miery spôsobený avizovaným zvýšením sumy paušálnych výdavkov, ktoré si môžu SZČO uplatniť – zo 40 % z úhrnu príjmov na 60 % spolu so zvýšením ročného limitu z 5 040 na 20 000 Eur.²

Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v r. 2008-2017 v SR

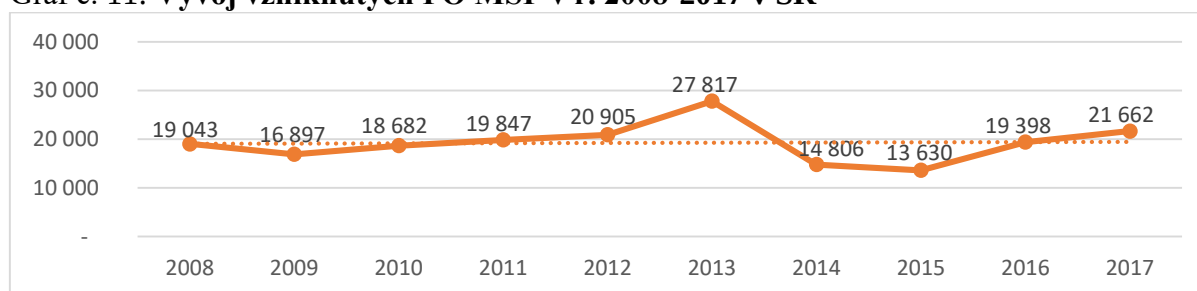
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vznikov právnických osôb – MSP mal v porovnaní s FO – podnikateľmi odlišný priebeh. Po vypuknutí krízy v roku 2008 sa jej dôsledky prejavili aj v počte nových registrácií právnických osôb v roku 2009, kedy došlo k poklesu podnikateľskej aktivity, čo malo negatívny dopad na zakladanie nových podnikov. Po roku 2009 došlo k opätovnému rastu.

² Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2018

V roku 2013 dosiahol vznik nových PO svoje maximum – 27 817 nových podnikateľských subjektov. Tento nárast bol do značnej miery spôsobený prijatím zákona o nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke.³ Prijatie zákona vyvolalo záujem o registráciu nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. V nasledujúcom roku (2014) došlo vplyvom tejto zmeny k rapídne zníženiu počtu nových registrácií – takmer o 50 %. Po zrušení tejto povinnosti v roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu vzniknutých PO MSP.⁴ V roku 2017 počet nových PO MSP vzrástol o 11,7 % na 21 662 nových podnikateľských subjektov. Medziročnému nárastu počtu vzniknutých PO MSP prispelo aj zníženie dani z príjmov právnických osôb z 22 % na 21 %.⁵ Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2008-2017 znázorňuje graf:

Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie

V členení podľa veľkostných kategórií dominujú v počte nových registrácií (celkom prirodzene) podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov nižším ako 10. Inak tomu nebolo ani v roku 2017, kedy bolo zaregistrovaných až 65 228 mikropodnikov. V porovnaní s mikropodnikmi bol počet novovzniknutých malých a stredných podnikov výrazne nižší – na úrovni 163 resp. 13 podnikateľských subjektov.

Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v r. 2008-2017 v SR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mikro	65 936	55 441	60 431	64 822	61 596	72 943	58 957	52 552	58 704	65 228
Malé	486	128	96	91	97	51	50	79	119	163
Stredné	16	14	13	11	8	12	10	15	15	13
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V horizonte rokov 2008-2017 mal vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov nepravidelný priebeh. Najviac mikropodnikov bolo zaregistrovaných v roku 2013, kedy vzniklo 72 943 podnikateľských subjektov, čo bolo spôsobené spomínanou legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. Po tomto roku bol zaznamenaný pokles registrácií mikropodnikov, ktorý pretrvával do roku 2015. Od roku 2016 má vývoj počtu

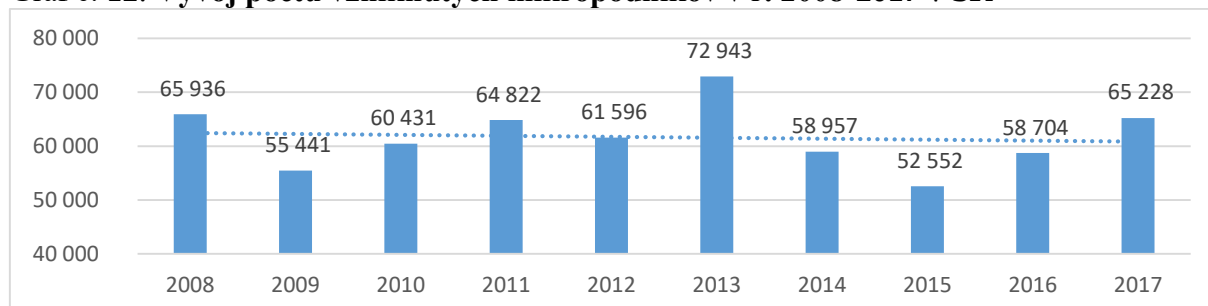
³ Zákon č. 357/2013 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.12.2013.

⁴ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (v § 60 sa vypúšťa odsek 2). Dátum účinnosti: 1.1.2016

⁵ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2018

nových registrácií mikropodnikov rastúci trend, ktorého dynamika v roku 2017 presiahla 11,1 %. Nárast záujmu o podnikanie v posledných dvoch rokoch bol spôsobený na jednej strane zvýšením paušálnych výdavkov SZČO, na strane druhej znížením dane z príjmov PO na 21 %. Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2008-2017 v SR znázorňuje graf č. 12.

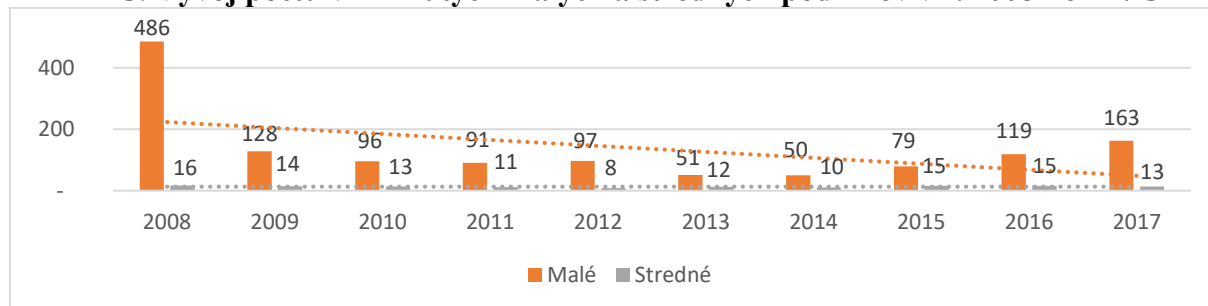
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyšší počet registrácií malých podnikov bol zaznamenaný v predkrízovom roku 2008, kedy vzniklo na Slovensku 486 nových malých podnikov. Vplyvom ekonomickej recesie, ktorá bola dôsledkom uplynulej hospodárskej krízy, došlo v roku 2009 k výraznému poklesu, ktorý s výnimkou roka 2012 pretrvával až do roku 2014, kedy bol zaznamenaný najnižší počet nových registrácií malých podnikov za posledných 10 rokov – na úrovni 13 podnikov. Počet vzniknutých malých podnikov v roku 2017 dosiahol hodnotu 163. Počet nových registrácií stredných podnikov si udržiaval dlhodobu stabilnú trend a bol spojený hlavne s investičnými aktivitami domácich a zahraničných podnikateľov.

Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní zaznamenali najrýchlejšie tempo rastu vzniknutých podnikateľských subjektov malé podniky – na úrovni 37,0 %. Počet nových registrácií mikropodnikov vzrástol v roku 2017 o 11,1 %. Stredné podniky zaznamenali medziročný pokles počtu vzniknutých podnikateľských subjektov o 13,3 %.

Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR

Veľkostná kategória	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Mikropodniky	58 704	65 228	1,111	↑ 11,1 %
Malé	119	163	1,370	↑ 37,0 %
Stredné	15	13	0,867	↓ 13,3 %
SPOLU	58 838	65 404	1,112	↑ 11,2 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem

Živnostenské podnikanie je naďalej najobľúbenejšou právnou formou slovenských podnikateľov. K zvýšeniu záujmu prispelo aj nedávne zvýšenie sumy paušálnych výdavkov – účinné od 1.1.2018. V roku 2017 bolo registrovaných 40 826 nových živnostníkov. Druhou najobľúbenejšou formou podnikania bolo, rovnako ako v prechádzajúcom období, podnikanie právnických osôb, ktorých počet dosiahol 21 662 podnikateľských subjektov. Nasledovali slobodné povolania s počtom 2 460 vznikov a napokon samostatne hospodáriaci roľníci v počte 456 podnikateľských subjektov. Prehľad počtu vznikov MSP podľa právnych foriem v SR v r. 2008-2017 je uvedený v tabuľke č. 9.

Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v r. 2008-2017 v SR

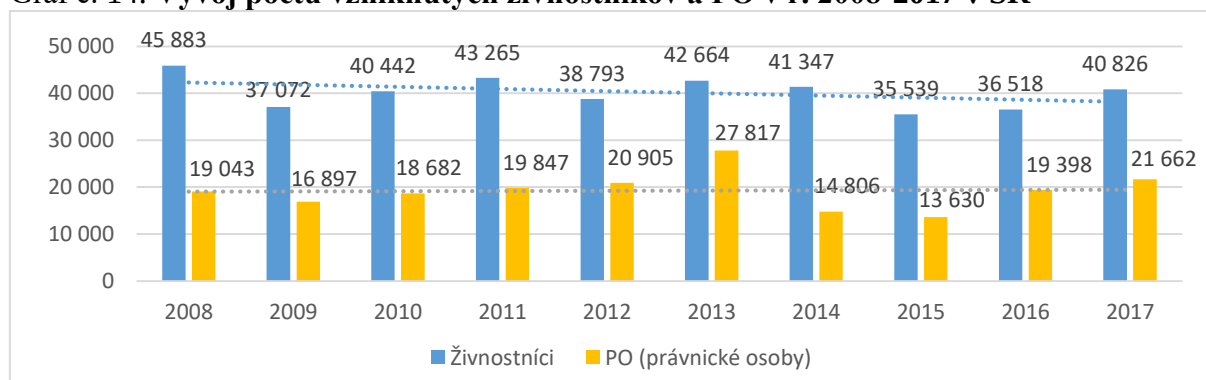
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Živnostníci	45 883	37 072	40 442	43 265	38 793	42 664	41 347	35 539	36 518	40 826
SP	1 241	1 372	1 197	1 551	1 742	2 193	2 361	2 274	1 573	2 460
SHR	271	242	219	261	261	332	503	1 203	1 349	456
PO	19 043	16 897	18 682	19 847	20 905	27 817	14 806	13 630	19 398	21 662
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte vznikov živnostníkov a PO bol obdobný a značne nevyrovnaný – líšil sa predovšetkým tempom rastu/poklesu. V analyzovanom období dosiahol počet registrácií živnostníkov maximum v roku 2008. Po poklese, spôsobenom hospodárskou krízou, sa počet nových registrácií živnostníkov mierne zvyšoval. V roku 2012 nastal síce mierny útlm, avšak v roku 2013 sa počet registrácií opäť zvýšil. Po poklese v rokoch 2014 a 2015 nastalo oživenie, pretrvávajúce do roku 2017. V roku 2017 vzniklo 40 826 živnostníkov, čo predstavuje medziročný nárast o 11,8 %.

Počet právnických osôb sa po recesii v roku 2009 neustále zvyšoval. Po desaťročnom maxime zaznamenanom v roku 2008, bolo najviac nových PO zaregistrovaných v roku 2013, čo bolo do značnej miery spôsobené legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť 1.12.2013. Podnikatelia začali do decembra vo veľkom registrovať svoje spoločnosti - v dôsledku čoho došlo v roku 2014 k rapídному poklesu počtu registrácií nových PO (o takmer 47 %). Po miernom poklese v roku 2015 sa počet PO každoročne zvyšoval. V roku 2017 bolo zaregistrovaných o 2 264 PO viac (o 11,7 %) ako v roku 2016.

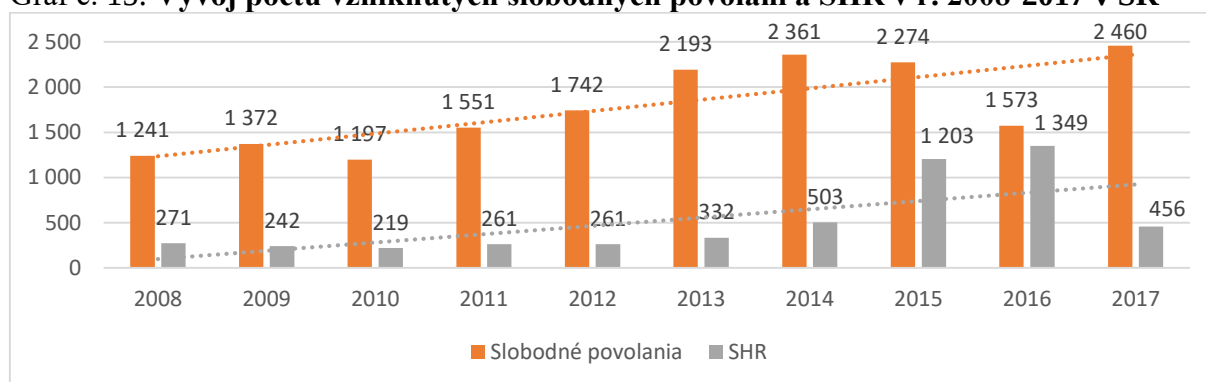
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet nových registrácií slobodných povolání a SHR je v porovnaní so živnostníkmi a SHR výrazne nižší. Dlhodobý vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání sa cyklicky opakuje – rastie a opätovne klesá. V roku 2017 bol zaznamenaný najvyšší počet nových registrácií slobodných povolání za posledných 10 rokov – na úrovni 2 460 podnikateľských subjektov. Vývojový trend v počte nových SHR mal však odlišný priebeh. Záujem o podnikanie SHR výrazne vzrástol v roku 2015, čo bolo do značnej miery spôsobené zavádzaním nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Nárast počtu nových SHR pretrvával aj v roku 2016, avšak v roku 2017 došlo k výraznému poklesu záujmu o túto právnu formu podnikania. Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2008-2017 znázorňuje graf č.15.

Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2016 zaznamenali rast počtu nových registrácií všetky právne formy s výnimkou SHR. Najdynamickejší rast dosiahol vznik slobodných povolání, ktorých počet medziročne vzrástol o 56,4 %. Tempo rastu živnostníkov a PO bolo veľmi obdobné – na úrovni 11,8 resp. 11,7 %. Počet vzniknutých SHR medziročne klesol o 66,2 % na 456 podnikateľských subjektov.

Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Živnostníci	36 518	40 826	1,118	↑ 11,8 %
Slobodné povolania	1 573	2 460	1,564	↑ 56,4 %
SHR	1 349	456	0,338	↓ 66,2 %
PO	19 398	21 662	1,117	↑ 11,7 %
SPOLU	58 838	65 404	1,112	↑ 11,2 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry

Vo väčšine odvetví bol zaznamenaný nárast počtu vzniknutých podnikateľských subjektov. Pokles v počte vznikov bol zaznamenaný len v odvetví pôdohospodárstva a obchodu. Najviac nových registrácií bolo v roku 2017 zaznamenaných v odvetví obchodných služieb (19 103 subjektov), stavebníctva (14 814) a priemyslu (10 176). Najmenší záujem bol o podnikanie v odvetví ubytovania a stravovania (1 809), pôdohospodárstva (2 669) a ostatných služieb (4 881). Prehľad počtu nových registrácií MSP za posledných 10 rokov je uvedený v tabuľke č. 11.

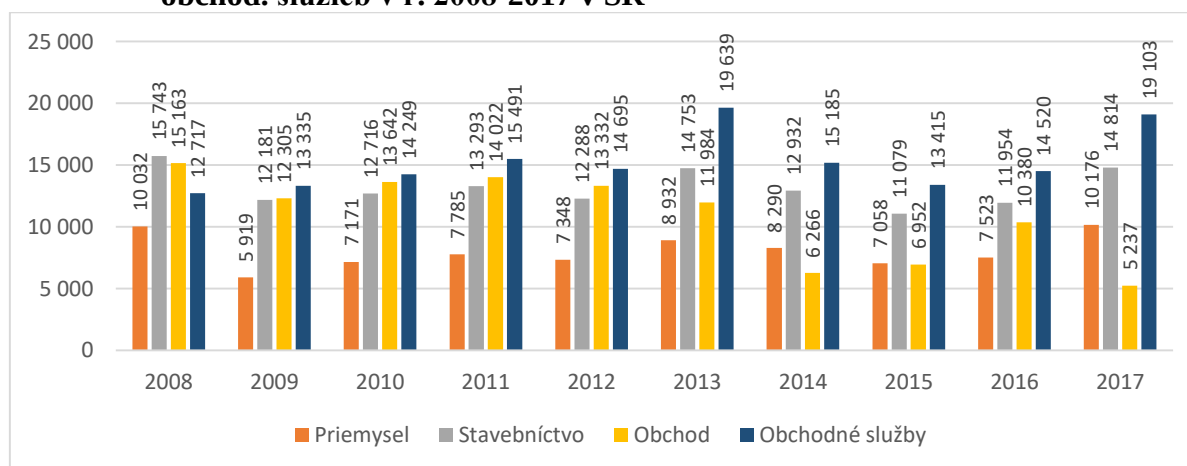
Tab. č. 11: Počet vznikov MSP podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pôdohospodárstvo	2 122	1 523	1 730	2 780	2 584	3 564	4 294	3 558	3 589	2 669
Priemysel	10 032	5 919	7 171	7 785	7 348	8 932	8 290	7 058	7 523	10 176
Stavebníctvo	15 743	12 181	12 716	13 293	12 288	14 753	12 932	11 079	11 954	14 814
Obchod	15 163	12 305	13 642	14 022	13 332	11 984	6 266	6 952	10 380	5 237
Doprava a informácie	4 628	4 480	4 812	5 371	5 229	7 178	5 718	4 665	4 790	6 715
Úbytovanie a stravovanie	2 132	2 027	2 154	2 077	2 143	2 215	2 027	1 797	1 622	1 809
Obchod. služby	12 717	13 335	14 249	15 491	14 695	19 639	15 185	13 415	14 520	19 103
Ostatné služby	3 901	3 813	4 066	4 105	4 082	4 741	4 305	4 122	4 460	4 881
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Po úpadku v počte vznikov v roku 2009, počet nových MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva a obchodných služieb do roku 2013 rástol. Legislatívna úprava týkajúca sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť v decembri 2013 mierne zbrzdila pozitívny trend, v dôsledku čoho došlo k poklesu počtu vznikov vo všetkých 4 sledovaných odvetviach v rokoch 2014 a 2015. Mierny medziročný nárast zaznamenalo len odvetvie obchodu v roku 2015. Rok 2016 sa vyvíjal vo všetkých 4 odvetviach priaznivo – počet vznikov opäť medziročne vzrástol. Zatiaľ čo počet vznikov v odvetví priemyslu, stavebníctva a obchodných služieb medziročne vzrástol len mierne, počet nových registrácií podnikateľských subjektov v odvetví obchodu sa zvýšil takmer o polovicu. Tento rast početnosti v oblasti obchodu súvisel hlavne s rastom počtu nových subjektov v maloobchode v roku 2016, kedy bol zaznamenaný štvornásobne vyšší počet vznikov ako v roku 2015. Pod tento nárast sa čiastočne podpísal aj nový spôsob stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty zo strany ŠÚ SR.⁶ V roku 2017 počet nových registrácií opäť vzrástol. Výrazný medziročný pokles počtu vzniknutých podnikateľských subjektov však zaznamenalo odvetvie obchodu, čo bolo spôsobené metodickou úpravou v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci Štatistického úradu SR.⁷

Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchod. služieb v r. 2008-2017 v SR

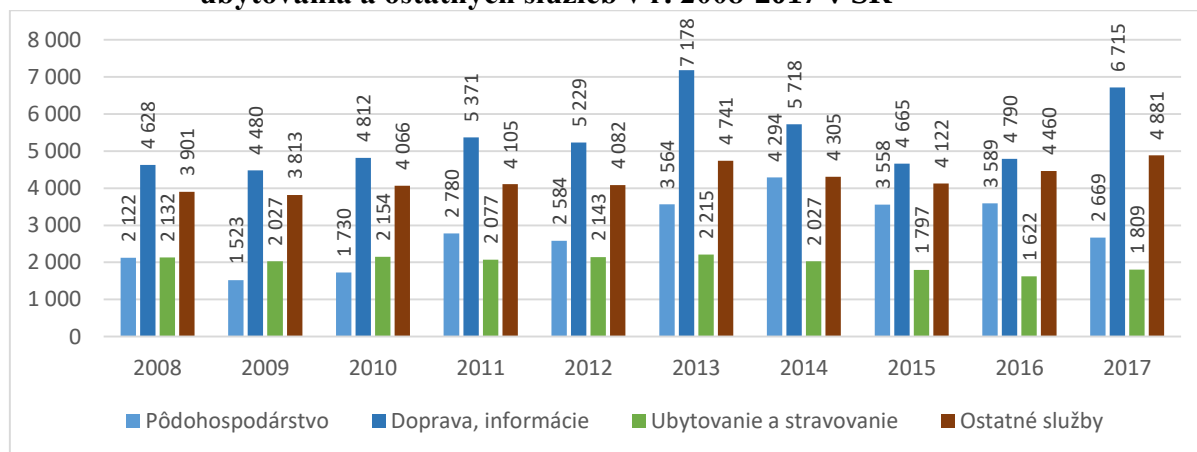
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

⁶ Zákon č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.11.2015

⁷ Do roku 2017 sa na základe zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci určovalo odvetvie na základe prvého zapísaného predmetu podnikania, ktorý bol považovaný za hlavný predmet. Od roku 2017 sa v prípade výskytu činnosti maloobchodu a veľkoobchodu a zároveň výrobné činnosti v predmete podnikania uvádza ako prevažujúca činnosť výroba.

Nižší počet nových registrácií je dlhodobo evidovaný v odvetví pôdohospodárstva, dopravy a informácií, ubytovania a stravovania a ostatných služieb. Spomedzi uvedených štyroch odvetví je najväčší záujem o podnikanie v odvetví dopravy a informácií. K najvýraznejšiemu rastu v tomto odvetví došlo v roku 2013. Po tomto roku záujem o podnikanie v doprave a informáciách poklesol, avšak v roku 2017 zaznamenal opätovný nárast. Počet vzniknutých podnikateľských subjektov v odvetví ostatných služieb mal v priebehu rokov 2008-2017 kolísavý trend a osciloval okolo 4 tis. subjektov ročne. Záujem o podnikanie v odvetví pôdohospodárstva vrcholil v roku 2014 – predovšetkým vďaka podporným opatreniam Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014-2020“. Po roku 2014 záujem o podnikanie v pôdohospodárstve mierne upadol. Najmenej nových registrácií dosahuje dlhodobo odvetvie ubytovania a stravovania. Vývoj počtu nových podnikateľských subjektov MSP v odvetví pôdohospodárstva, dopravy a informácií, ubytovania a stravovania a ostatných služieb za posledných 10 rokov znázorňuje graf č. 17.

Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP v odvetví pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní klesol počet vzniknutých podnikateľských subjektov v dvoch odvetviach – obchode a pôdohospodárstve. Najväčší prepád zaznamenal obchod, kde bol zaznamenaný medziročný pokles o 49,5 %. Počet vznikov MSP v odvetví pôdohospodárstva klesol o 25,6 %. Ostatné odvetvia zaznamenali nárast počtu nových podnikateľských subjektov. Najdynamickejší rast dosiahlo odvetvie dopravy a informácií (o 40,2 %), priemyslu (o 35,3 %) a obchodných služieb (o 31,6 %).

Tab. č. 12: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR

Odvetvie	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Pôdohospodárstvo	3 589	2 669	0,744	↓ 25,6 %
Priemysel	7 523	10 176	1,353	↑ 35,3 %
Stavebníctvo	11 954	14 814	1,239	↑ 23,9 %
Obchod	10 380	5 237	0,504	↓ 49,5 %
Doprava a informácie	4 790	6 715	1,402	↑ 40,2 %
Ubytovanie a stravovanie	1 622	1 809	1,115	↑ 11,5 %
Obchod. služby	14 520	19 103	1,316	↑ 31,6 %
Ostatné služby	4 460	4 881	1,094	↑ 9,4 %
SPOLU	58 838	65 404	1,112	↑ 11,2 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.4 Vznik MSP podľa sídla

V roku 2017 vzrástol počet nových malých a stredných podnikov vo všetkých slovenských krajoch. Najviac nových MSP bolo zaevidovaných v Bratislavskom kraji s počtom 13 112 podnikateľských subjektov. Druhým najpočetnejším krajom z hľadiska vznikov MSP bol Prešovský kraj, ktorý zaznamenal prírastok 9 304 nových podnikateľských subjektov. Treticu krajov s najvyšším počtom nových MSP v roku 2017 uzatvára Žilinský kraj s počtom 8 447 nových podnikateľských subjektov.

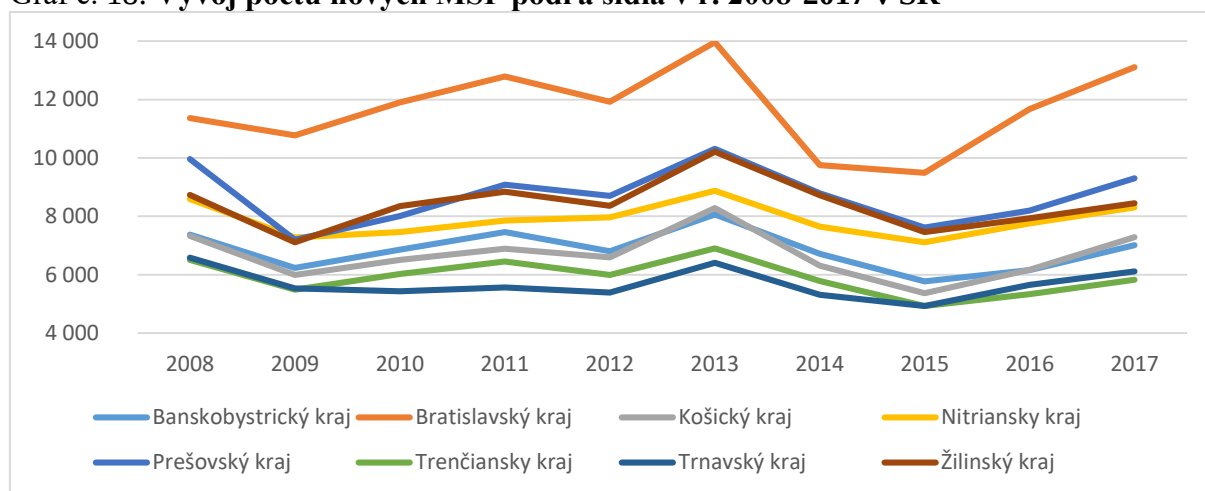
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v r. 2008-2017 v SR

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BB	7 368	6 229	6 861	7 461	6 799	8 061	6 709	5 765	6 150	7 014
BA	11 362	10 774	11 903	12 785	11 918	13 961	9 754	9 488	11 666	13 112
KE	7 331	5 989	6 510	6 886	6 598	8 285	6 311	5 363	6 165	7 288
NR	8 591	7 272	7 460	7 855	7 963	8 872	7 651	7 113	7 756	8 299
PO	9 959	7 197	8 008	9 080	8 699	10 311	8 783	7 609	8 190	9 304
TN	6 510	5 482	6 018	6 454	5 984	6 898	5 777	4 928	5 335	5 829
TT	6 585	5 532	5 428	5 559	5 386	6 408	5 306	4 923	5 646	6 111
ZA	8 732	7 108	8 352	8 844	8 354	10 210	8 726	7 457	7 930	8 447
SPOLU	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska mal vývoj počtu nových registrácií MSP v jednotlivých krajoch obdobný priebeh – líšil sa však dynamikou rastu/poklesu. V roku 2009 došlo k poklesu počtu nových registrácií vo všetkých krajoch, čo bolo spôsobené hospodárskou recesiou. V období od roku 2009 počet nových MSP vo všetkých krajoch postupne rástol až dosiahol svoje maximum v roku 2013, kedy podnikateľské subjekty ešte nemuseli splatiť základné imanie banke (do konca novembra). Po prudkom náraste počtu nových registrácií MSP v roku 2013, záujem o podnikanie v rokoch 2014 a 2015 poklesol. V roku 2016 došlo k opätovnému rastu, ktorý pretrvával aj v roku 2017. Vývoj počtu nových MSP za posledných 10 rokov podľa jednotlivých krajov znázorňuje graf:

Graf č. 18: Vývoj počtu nových MSP podľa sídla v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní bol zaznamenaný najvyšší nárast počtu vzniknutých MSP v Košickom kraji – o 18,2 %. Po Košickom kraji zaznamenali najvyššiu dynamiku rastu MSP v Banskobystrickom (o 14,0 %) a Prešovskom (o 13,6 %) kraji. Najnižšia dynamika rastu

nových MSP bola zaznamenaná v Žilinskom (6,5 %), Nitrianskom (7,0 %) a Trnavskom (8,2 %) kraji. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa sídla je uvedený v tabuľke č. 14.

Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR

Kraj	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Banskobystrický	6 150	7 014	1,140	↑ 14,0 %
Bratislavský	11 666	13 112	1,124	↑ 12,4 %
Košický	6 165	7 288	1,182	↑ 18,2 %
Nitriansky	7 756	8 299	1,070	↑ 7,0 %
Prešovský	8 190	9 304	1,136	↑ 13,6 %
Trenčiansky	5 335	5 829	1,093	↑ 9,3 %
Trnavský	5 646	6 111	1,082	↑ 8,2 %
Žilinský	7 930	8 447	1,065	↑ 6,5 %
SPOLU	58 838	65 404	1,112	↑ 11,2 %

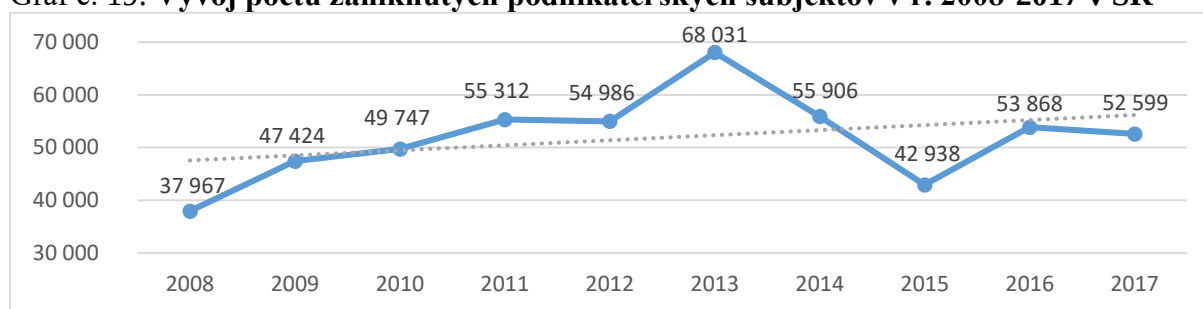
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku

Zavedením odlišnej metodiky pri spracovaní údajov zo strany ŠÚ SR nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.⁸

Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov mal v dlhodobom horizonte rokov 2008-2017 rastúci trend. Od roku 2008 do roku 2013 počet zaniknutých podnikateľských subjektov každoročne rástol. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet zánikov v roku 2013 o 79,2 % na 68 031 zaniknutých podnikateľských subjektov. Rápidne zvýšenie počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v tomto období bolo spôsobené predovšetkým FO – podnikateľmi, ktorých zánik rástol rýchlejším tempom ako u PO. V rokoch 2014 a 2015 bol zaznamenaný pokles počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Napriek rastu počtu zánikov v roku 2016, v roku 2017 klesol ich počet o 2,4 % na 52 599 podnikateľských subjektov. Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v r. 2008-2017 znázorňuje graf č. 19.

Graf č. 19: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pozn.: do r. 2016 len MSP, od r. 2017 všetky podnikateľské subjekty

Z časového hľadiska bolo viac podnikateľských subjektov zrušených v priebehu druhého polroka 2017, kedy zaniklo 26 691 subjektov (v relatívnom vyjadrení 50,7 % z celkového počtu zaniknutých MSP). Najpočetnejším mesiacom z hľadiska počtu zánikov bol december, v priebehu ktorého zaniklo až 10,6 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v roku 2018. Po decembri bol zaznamenaný najvyšší počet zánikov v januári (5 328 subjektov resp. 10,0 %) a marci (4 681 subjektov resp. 8,9 %). Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v máji (3 677 podnikateľských subjektov resp. 7,0 %), apríli (3 782 podnikateľských subjektov resp. 7,2 %) a februári (4 124 subjektov resp. 7,8 %). Priemerný počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednom mesiaci roka 2017 predstavoval 4 383,3 subjektu. Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v členení podľa jednotlivých mesiacov roka 2017 je uvedený v tabuľke č. 15.

⁸ V roku 2016 predstavoval podiel zaniknutých veľkých podnikov 0,02 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v SR.

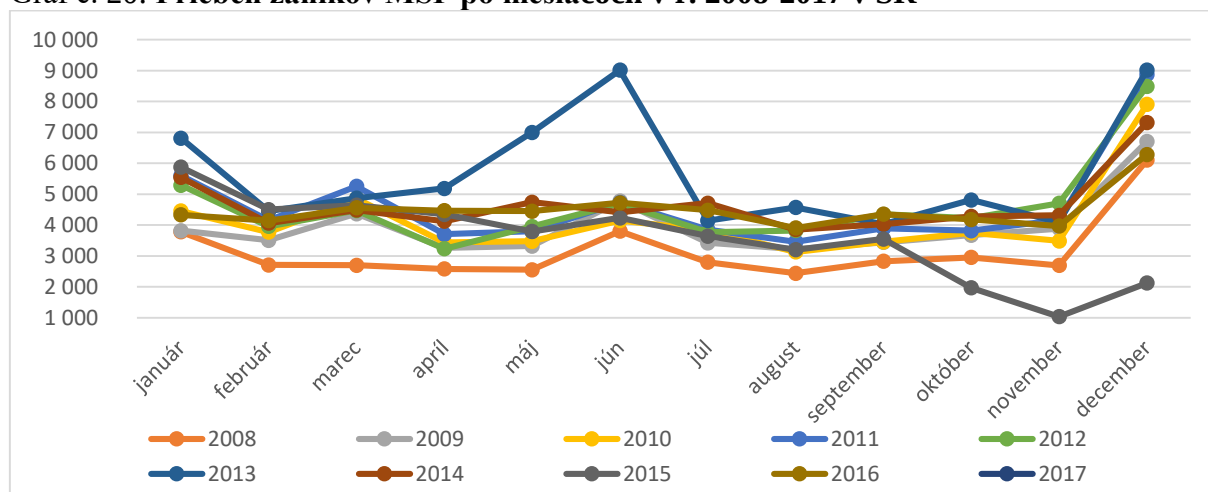
Tab. č. 15: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch r. 2017 v SR

Mesiac	Počet zánikov	%	Počet zánikov za polrok	%
január	5 238	10,0 %	25 908	49,3 %
február	4 124	7,8 %		
marec	4 681	8,9 %		
apríl	3 782	7,2 %		
máj	3 677	7,0 %		
jún	4 406	8,4 %		
júl	4 297	8,2 %	26 691	50,7 %
august	4 125	7,8 %		
september	4 280	8,1 %		
október	4 182	7,9 %		
november	4 255	8,1 %		
december	5 552	10,6 %		
SPOLU	52 599	100,0 %	52 599	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priebeh zánikov podnikateľských subjektov za posledných 10 rokov mal v jednotlivých mesiacoch s výnimkou roku 2013 a konca roka 2015 obdobný priebeh. Najviac podnikateľských subjektov každoročne zaniká v decembri a januári. Výnimku tvoril len rok 2015, kedy v decembri zaniklo menej podnikateľských subjektov ako v ostatných mesiacoch roka. V priebehu roka bol počet zánikov podnikateľských subjektov vyrovnaný. V júni 2013 došlo k výraznému zvýšeniu počtu zánikov, čo bolo spôsobené predovšetkým FO – podnikateľmi v dôsledku výrazného navýšenia vymeriavacieho základu SZČO, z ktorého je vyrubované sociálne a zdravotné poistenie.⁹

Graf č. 20: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v r. 2008-2017 v SR

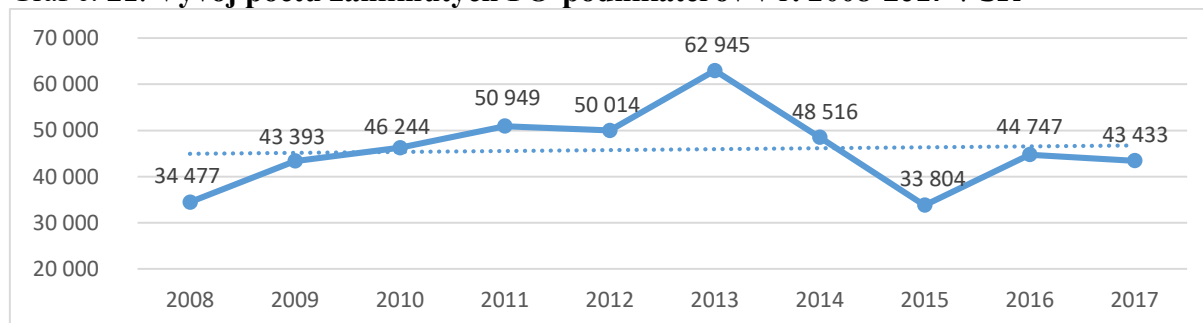
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Celkový vývoj zaniknutých FO – podnikateľov má z dlhodobého hľadiska mierne rastúci trend, čo spôsobil predovšetkým nárast počtu zánikov v období rokov 2008-2013. Najviac zánikov bolo zaznamenaných v roku 2013 - na úrovni 62 945 podnikateľských subjektov. Zvýšený počet zánikov podnikateľských subjektov v roku 2013 bol dôsledkom rastu odvodov SZČO. V rokoch 2014 a 2015 počet zánikov výrazne klesal. V roku 2016 došlo k opätovnému

⁹ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

zvýšení počtu zánikov o 32,4 % na 44 747 podnikateľských subjektov. V roku 2017 počet zaniknutých FO – podnikateľov podľa očakávaní klesol – predovšetkým v dôsledku zvýšenia percentuálnej sadzby paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov, zrušenia mesačného limitu (420 Eur) a zvýšenia ročného limitu sumy paušálnych výdavkov z 5 040 Eur na 20 000 Eur.¹⁰

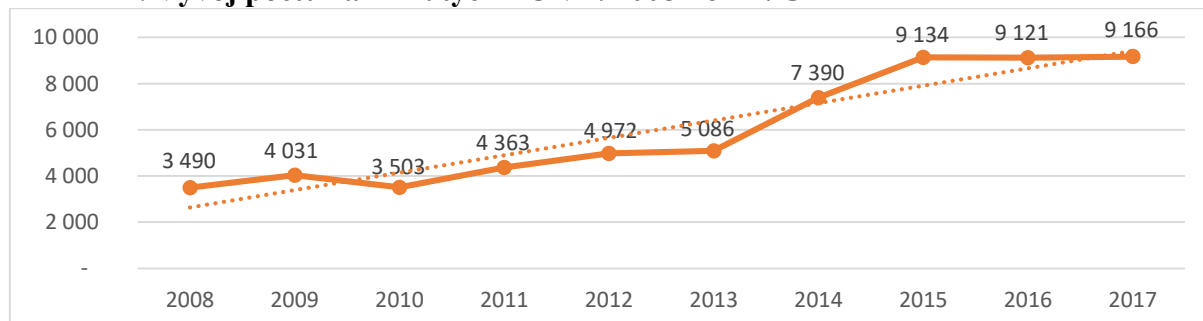
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte zaniknutých PO MSP má obdobne ako u FO – podnikateľov dlhodobý rastúci trend, ktorý však rastie rýchlejšim tempom. Najviac zaniknutých PO bolo zaznamenaných v roku 2015, kedy zaniklo až 9 134 podnikateľských subjektov. Napriek miernemu poklesu počtu zánikov PO v roku 2016, v roku 2017 počet zaniknutých PO opäť vzrástol – aj keď len mierne (o 0,5 %). Medziročnému nárastu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov nezabránilo ani zníženie dani z príjmov právnických osôb z 22 % na 21 %.¹¹

Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých PO v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem

Napriek medziročnému poklesu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov, tvorili najpočetnejšiu skupinu podnikateľov, ktorí v roku 2017 ukončili svoju podnikateľskú činnosť živnostníci so zánikom 42 255 podnikateľských subjektov. Medziročný pokles počtu zaniknutých podnikateľských subjektov zaznamenali okrem živnostníkov aj slobodné povolania, z ktorých ukončilo svoju činnosť 618 podnikateľských subjektov. Po živnostníkoch dosiahli druhý najvyšší počet zaniknutých podnikateľských subjektov právnické osoby – na úrovni 9 166 podnikateľských subjektov, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2016 len

¹⁰ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2017

¹¹ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2017

nepatrný nárast. Počet zaniknutých samostatne hospodáriacich roľníkov dosiahol v roku 2017 432 podnikateľských subjektov.

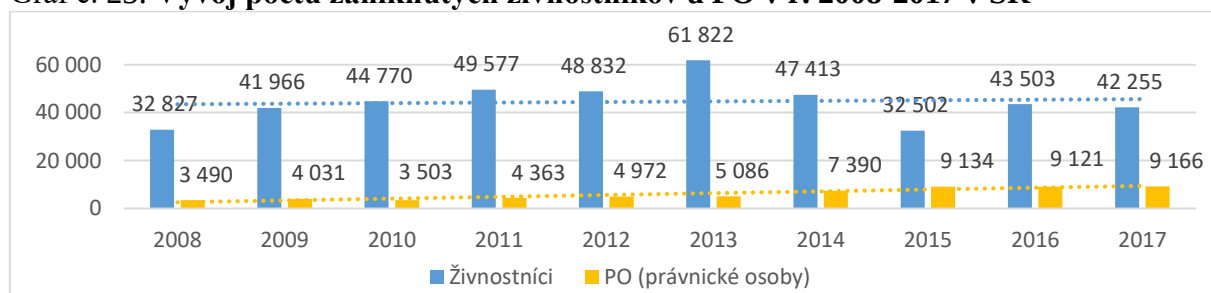
Tab. č. 16: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2017 v SR**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Živnostníci	32 827	41 966	44 770	49 577	48 832	61 822	47 413	32 502	43 503	42 255
SP	952	907	951	832	759	736	789	878	812	618
SHR	698	520	523	540	423	387	314	424	432	560
PO	3 490	4 031	3 503	4 363	4 972	5 086	7 390	9 134	9 121	9 166
SPOLU	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte zánikov u živnostníkov a PO do značnej miery súvisel s legislatívnymi zmenami, čo sa prejavilo ich odlišným priebehom. Počet zrušení živnostníkov mal v období rokov 2008-2013 rastúci trend a svoje maximum dosiahol práve v roku 2013, čo bolo dôsledkom zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2013 sa situácia zmiernila a počet zánikov živnostníkov začal postupne klesať. V roku 2017 zaniklo 42 255 živnostníkov, čo predstavuje medziročný pokles o 2,9 %. Počet zrušení právnických osôb mal v období rokov 2008-2017 pozvoľne rastúci trend. Najdynamickejší rast počtu zaniknutých právnických osôb bol zaznamenaný v rokoch 2014 a 2015, kedy sa v plnej miere prejavilo zavedenie daňových licencií.¹² V porovnaní s rokom 2012, kedy zaniklo 4 972 právnických osôb, sa ich počet v roku 2017 takmer zdvojnásobil na 9 166 zaniknutých právnických osôb. Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v období rokov 2008-2017 v SR znázorňuje graf č. 23.

Graf č. 23: **Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v r. 2008-2017 v SR**

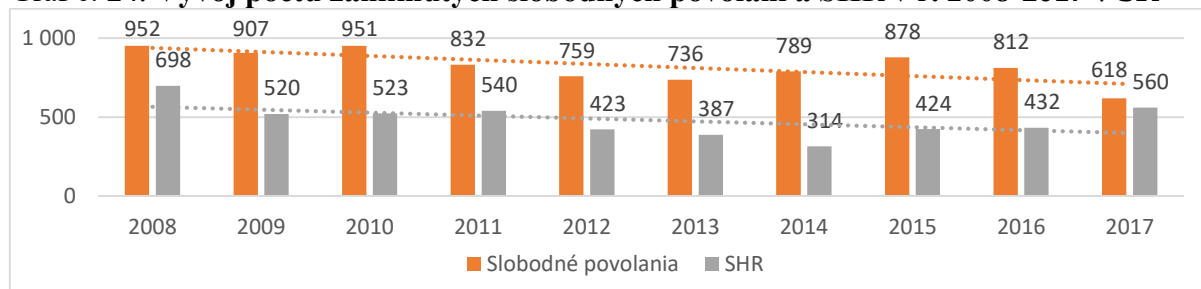

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania a SHR tvorili v porovnaní s celkovým počtom zaniknutých podnikateľských subjektov len nízke percento. Dlhodobý klesajúci trend počtu zaniknutých slobodných povolaní sa pozitívne prejavil predovšetkým v roku 2017, kedy bol zaznamenaný najnižší počet zaniknutých slobodných povolaní za posledných 10 rokov (na úrovni 618 podnikateľských subjektov). Napriek tomu, že sa dlhodobo vyznačujú klesajúcim trendom v počte zaniknutých podnikateľských subjektov aj samostatne hospodáriaci roľníci, v roku 2017 sa počet zrušení SHR zvýšil o 128 podnikateľských subjektov na 560. Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolaní a SHR v období rokov 2008-2017 v SR znázorňuje graf č. 24.

¹² Zákon č. 463/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014.

Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní došlo k zníženiu počtu zánikov podľa právnych foriem len u slobodných povolání (o 23,9 %) a živnostníkov (o 2,9 %). U samostatne hospodáriacich roľníkov a právnických osôb došlo k medziročnému nárastu počtu zrušení o 29,6 % resp. 0,5 %.

Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Živnostníci	43 503	42 255	0,971	↓ 2,9 %
Slobodné povolania	812	618	0,761	↓ 23,9 %
SHR	432	560	1,296	↑ 29,6 %
PO	9 121	9 166	1,005	↑ 0,5 %
SPOLU	53 868	52 599	0,976	↓ 2,4 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V roku 2017 došlo k zníženiu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva, stavebníctva a odvetvia dopravy a informácií. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v odvetví stavebníctva, kde ukončilo svoju činnosť 12 327 subjektov. Druhou najpočetnejšou skupinou bolo rovnako ako v roku 2016 odvetvie obchodu s 10 749 zaniknutými podnikateľskými subjektmi nasledované obchodnými službami s počtom 9 798 zánikov. Medzi odvetvia s najnižším počtom zánikov možno zaradiť ubytovanie a stravovanie (1 804), pôdohospodárstvo (3 055) a ostatné služby (3 374). Prehľad počtu zánikov podnikateľských subjektov v období rokov 2008-2017 podľa jednotlivých odvetví je uvedený v tabuľke č. 18.

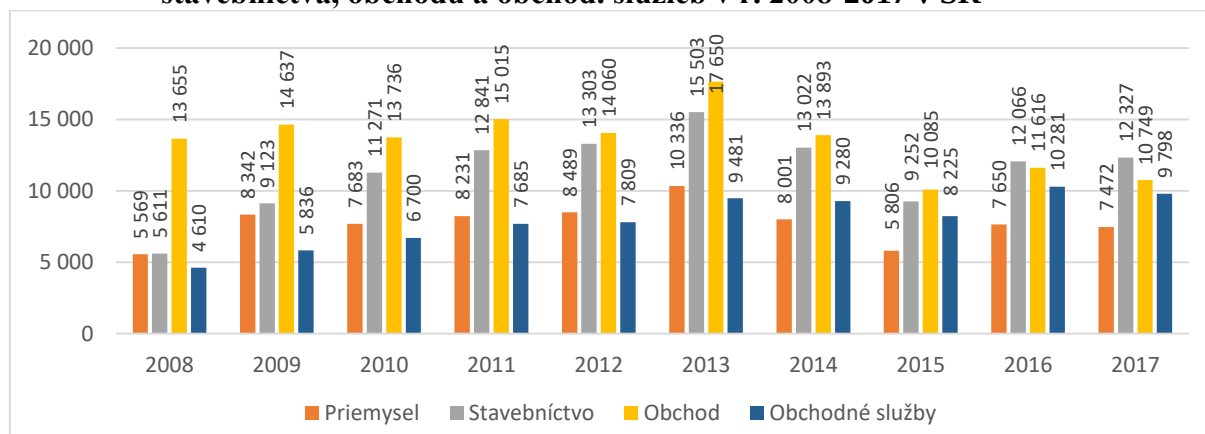
Tab. č. 18: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pôdohospodárstvo	2 434	2 608	2 598	2 673	2 644	2 808	2 361	1 963	2 735	3 055
Priemysel	5 569	8 342	7 683	8 231	8 489	10 336	8 001	5 806	7 650	7 472
Stavebníctvo	5 611	9 123	11 271	12 841	13 303	15 503	13 022	9 252	12 066	12 327
Obchod	13 655	14 637	13 736	15 015	14 060	17 650	13 893	10 085	11 616	10 749
Doprava a informácie	2 120	2 536	2 936	3 531	3 610	5 868	3 974	3 311	3 980	4 020
Ubytovanie a stravovanie	1 567	1 746	1 859	2 074	1 916	2 591	2 043	1 571	1 949	1 804
Obchod. služby	4 610	5 836	6 700	7 685	7 809	9 481	9 280	8 225	10 281	9 798
Ostatné služby	2 401	2 596	2 964	3 262	3 155	3 794	3 332	2 725	3 591	3 374
SPOLU	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Od roku 2008 do roku 2015 bol najvyšší počet zánikov zaznamenaný v odvetví obchodu, ktoré sa vyznačovalo značne nevyrovnaným priebehom. Zatiaľ čo v období rokov 2008-2013 pretrvával rastúci trend počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v obchode, od roku 2014 sa ich počet vyznačoval klesajúcim trendom. V rokoch 2016 a 2017 dosiahli najvyšší počet zánikov podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva. Zánik podnikateľských subjektov v odvetví obchodných služieb sa z dlhodobého hľadiska vyznačoval mierne rastúcim trendom v rozmedzí od 4 610 zánikov v roku 2008 po 10 281 zánikov v roku 2016. V porovnaní s rokom 2008 sa teda počet zaniknutých subjektov v odvetví obchodných služieb viac ako zdvojnásobil. Počet zánikov v odvetví priemyslu sa za posledných 10 rokov vyvíjal nepravidelne a kolísal v rozpätí od 5 569 subjektov v roku 2008 až po 10 336 podnikateľských subjektov v roku 2013, kedy dosiahol svoj vrchol. Podrobný prehľad vývoja počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchodných služieb znázorňuje graf č. 25.

Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchod. služieb v r. 2008-2017 v SR

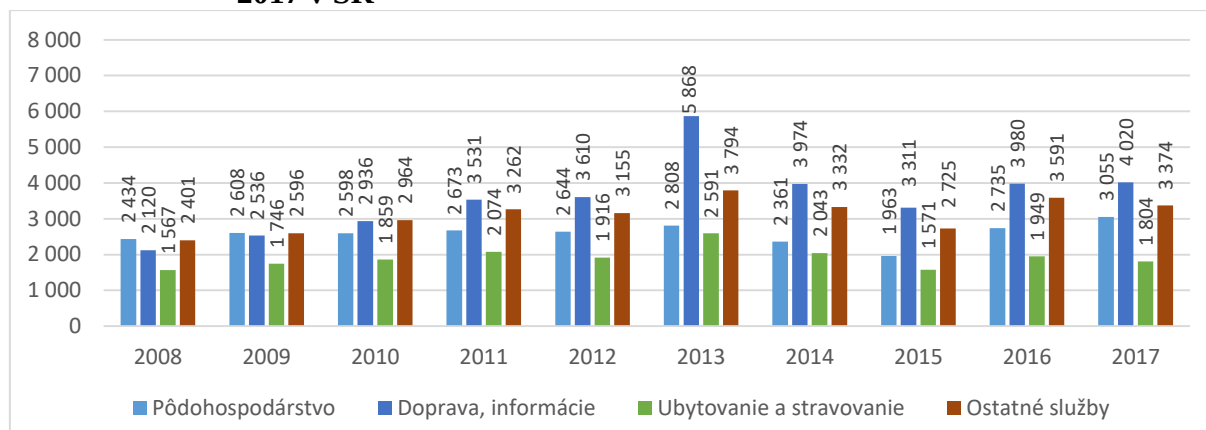
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V odvetviach pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb bol zaznamenaný nižší počet zánikov, čo do istej miery súvisí s nižším záujmom o podnikanie v týchto oblastiach. Z dlhodobého hľadiska sa vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v odvetví pôdohospodárstva v porovnaní s ostatnými odvetviami výrazne nemenil. V odvetví dopravy a informácií pretrváva dlhodobo rastúci trend počtu zánikov. K najvýraznejšiemu rastu v počte zánikov dopravných a informačných MSP došlo v roku 2013, v ktorom zaniklo až 5 868 podnikateľských subjektov, čo predstavovalo medziročný nárast o 62,6 % v porovnaní s rokom 2012. Tento výrazný rast bol do značnej miery spôsobený prijatím a implementáciou zákona o cestnej doprave, ktorého obsahom bola zmena legislatívnych požiadaviek a súvisiace navýšenie administratívnej a priamej finančnej záťaže pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy.¹³ Vplyvom tejto legislatívnej úpravy došlo k výraznému poklesu počtu živnostníkov podnikajúcich v taxislužbách a nákladnej cestnej doprave. Časť zo zrušených podnikateľských subjektov zanikla a časť prešla pod slobodné povolania. V rokoch 2014-2017 sa situácia v doprave a informáciách ustálila. V odvetví ubytovania a stravovania nedochádzalo k tak výrazným zmenám, čo bolo spôsobené aj nižšou početnosťou podnikateľských subjektov pôsobiacich v tomto odvetví. V rokoch 2008 – 2013 mal počet zánikov v ubytovaní a stravovaní rastúci trend, ktorý vyvrcholil práve v roku 2013. Po roku

¹³ Zákon č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave. Dátum účinnosti: 30.11.2013.

2013 sa však počet zánikov nevyvíjal pravidelne. Nepravidelný priebeh v počte zaniknutých podnikateľských subjektov bol zaznamenaný aj v odvetví ostatných služieb.

Graf č. 26: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v odvetví pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vo väčšine odvetví došlo k medziročnému poklesu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov, čo možno hodnotiť pozitívne. Najvýraznejší pokles počtu zánikov dosiahlo odvetvie obchodu (o 7,5 %), ubytovania a stravovania (o 7,4 %) a ostatných služieb (o 6,0 %). K zníženiu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov došlo aj v odvetví obchodných služieb (o 4,7 %) a priemyslu (o 2,3 %). Naopak, medziročným nárastom počtu zaniknutých podnikateľských subjektov sa vyznačovalo pôdohospodárstvo (o 11,7 %), stavebníctvo (o 2,2 %) a odvetvie dopravy a informácií (1,0 %).

Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR

Odvetvie	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 735	3 055	1,117	↑ 11,7 %
Priemysel	7 650	7 472	0,977	↓ 2,3 %
Stavebníctvo	12 066	12 327	1,022	↑ 2,2 %
Obchod	11 616	10 749	0,925	↓ 7,5 %
Doprava a informácie	3 980	4 020	1,010	↑ 1,0 %
Ubytovanie a stravovanie	1 949	1 804	0,926	↓ 7,4 %
Obchod. služby	10 281	9 798	0,953	↓ 4,7 %
Ostatné služby	3 591	3 374	0,940	↓ 6,0 %
SPOLU	53 868	52 599	0,976	↓ 2,4 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.3 Zánik MSP podľa sídla

V územnom členení na jednotlivé kraje zaniklo v roku 2017 v porovnaní s predchádzajúcim krajom viac podnikateľských subjektov v 3 krajoch – Košickom, Prešovskom a Nitrianskom. V ostatných krajoch došlo k poklesu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Najvyšší počet zánikov zaznamenal Bratislavský kraj – na úrovni 8 517 podnikateľských subjektov. Druhým regiónom s najvyšším počtom zánikov bol Prešovský kraj s počtom 8 093 a tretím Žilinský, kde zaniklo 7 360 podnikateľských subjektov. Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v roku 2017 v Trnavskom kraji – na úrovni 4 832 zaniknutých subjektov.

Tab. č. 20: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017 v SR

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BB	5 405	6 367	6 377	6 919	6 777	7 787	6 554	4 919	6 102	5 964
BA	5 863	6 085	6 286	7 630	7 964	9 924	9 038	7 452	9 221	8 517
KE	4 946	6 110	5 756	5 855	5 653	7 196	5 915	4 694	5 928	6 064
NR	4 838	6 045	6 672	7 443	6 858	7 988	6 631	4 955	6 568	6 761
PO	4 763	7 213	7 396	7 800	8 190	10 430	8 205	6 085	7 840	8 093
TN	3 883	5 276	5 414	6 176	6 008	7 622	6 181	4 515	5 396	5 008
TT	3 569	4 142	4 937	5 559	5 321	6 859	5 497	4 240	5 131	4 832
ZA	4 700	6 186	6 909	7 930	8 215	10 225	7 885	6 078	7 682	7 360
SPOLU	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní došlo k poklesu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v piatich slovenských krajoch – najvýraznejšie v Bratislavskom (o 7,6 %), Trenčianskom (o 7,2 %) a Trnavskom kraji (o 5,8 %). Pozitívnu zmenu badať aj Žilinskom a Banskobystrickom kraji, kde klesol počet zaniknutých podnikateľských subjektov o 4,2 % resp. 2,3 %. Negatívne však možno vnímať medziročný nárast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v Košickom (o 2,3 %), Nitrianskom (o 2,9 %) a Prešovskom kraji (o 3,2 %). Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov v medziročnom porovnaní v jednotlivých krajoch SR je uvedený v tabuľke č. 21.

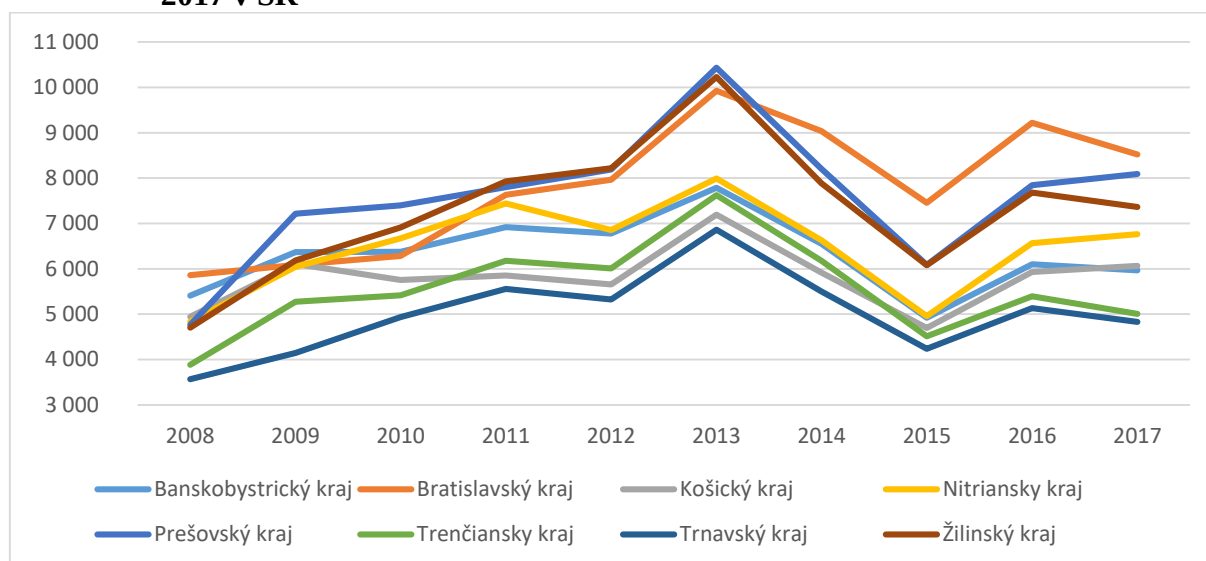
Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR

Kraj	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Banskobystrický	6 102	5 964	0,977	↓ 2,3 %
Bratislavský	9 221	8 517	0,924	↓ 7,6 %
Košický	5 928	6 064	1,023	↑ 2,3 %
Nitriansky	6 568	6 761	1,029	↑ 2,9 %
Prešovský	7 840	8 093	1,032	↑ 3,2 %
Trenčiansky	5 396	5 008	0,928	↓ 7,2 %
Trnavský	5 131	4 832	0,942	↓ 5,8 %
Žilinský	7 682	7 360	0,958	↓ 4,2 %
SPOLU	53 868	52 599	0,976	↓ 2,4 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z historického hľadiska mal vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch obdobný priebeh. Počet zánikov vo všetkých krajoch začal výrazne stúpať v roku 2009 v dôsledku uplynulej krízy. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v roku 2013, kedy došlo k masívnemu rušeniu živností z dôvodu zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2013, rovnako ako v prípade vznikov, začal počet zánikov v jednotlivých krajoch klesať až do konca roka 2015. Pre rok 2016 bol príznačný rast počtu zánikov vo všetkých krajoch. V roku 2017 došlo k zníženiu počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v piatich z ôsmich krajov – Banskobystrickom, Bratislavskom, Trenčianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji. Priebeh počtu zrušení podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR za posledných 10 rokov znázorňuje graf č. 27.

Graf č. 27: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017 v SR

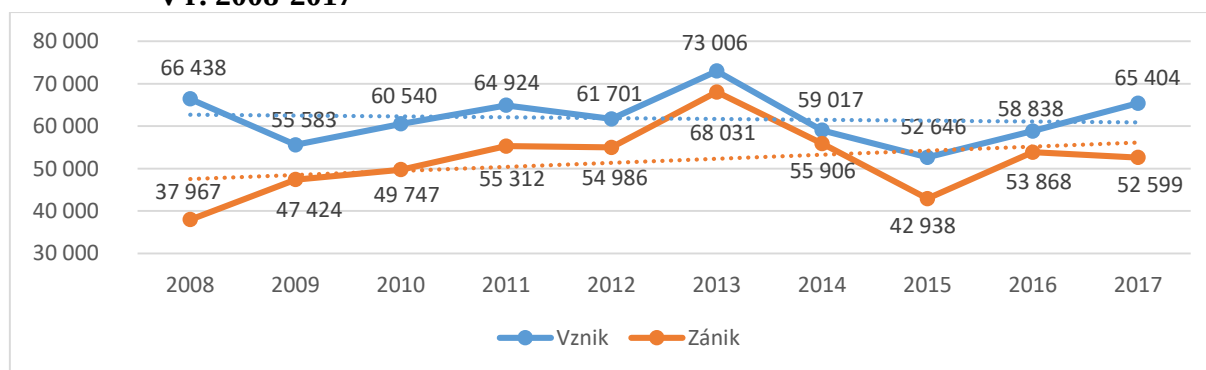

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku

Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku mal s výnimkou roku 2008 obdobný priebeh. V každom roku sledovaného obdobia dosiahol počet vzniknutých podnikateľských subjektov vyššiu hodnotu ako počet zaniknutých podnikateľských subjektov. Z dlhodobého hľadiska však možno negatívne vnímať mierne klesajúci trend v počte vznikov a naopak, rastúci trend v počte zánikov. Napriek tomuto dlhodobo negatívne trendu bol vývoj v roku 2017 priaznivý - rozdiel medzi počtom vznikov a zánikov sa výrazne zvýšil.

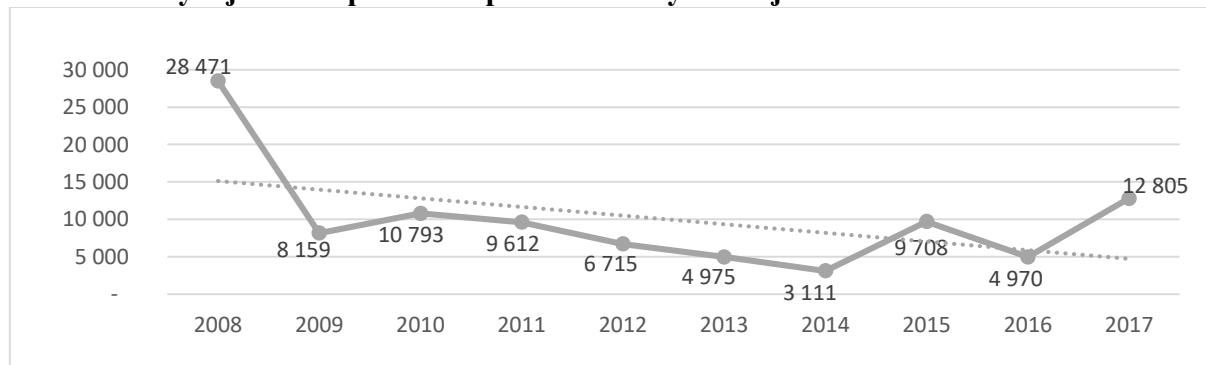
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rozdiel počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov predstavuje čistý prírastok. Čistý prírastok podnikateľských subjektov dosahuje dlhodobo klesajúci trend. Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v roku 2009, ktorý bol v dôsledku krízy pre mnohé podnikateľské subjekty likvidačný. Napriek miernemu oživeniu v nasledujúcom roku, naďalej pretrvával negatívny trend vývoja, ktorý bol spôsobený rýchlejšim tempom rastu zánikov ako vznikov až do roku 2014, kedy dosiahol čistý prírastok svoje desaťročné minimum. V roku 2017 však nastalo výrazné zlepšenie. V porovnaní s rokom 2016 vzrástol čistý prírastok o 7 835 podnikateľských subjektov (resp. o 157,6 %), čo bolo do značnej miery spôsobené poklesom zánikov FO – podnikateľov a rastom počtu ich vznikov. Tomuto stavu výrazne dopomohlo zvýšenie percentuálnej sadzby uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov.

Graf č. 29: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad o počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku za posledných 10 rokov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje tabuľka č. 22.

Tab. č. 22: **Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v r. 2008-2017**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vznik	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404
Zánik	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599
ČP	28 471	8 159	10 793	9 612	6 715	4 975	3 111	9 708	4 970	12 805

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Medziročný vývoj v počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov mal pozitívny priebeh. Zatiaľ čo počet vznikov podnikateľských subjektov v roku 2017 vzrástol o 11,2 %, počet zánikov podnikateľských subjektov klesol o 2,4 %. Čistý prírastok sa tak medziročne zvýšil o 157,6 %.

Tab. č. 23: **Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR**

	2016	2017	Index 17/16	Zmena
Vznik	58 838	65 404	1,112	↑ 11,2 %
Zánik	53 868	52 599	0,976	↓ 2,4 %
Čistý prírastok	4 970	12 805	2,576	↑ 157,6 %

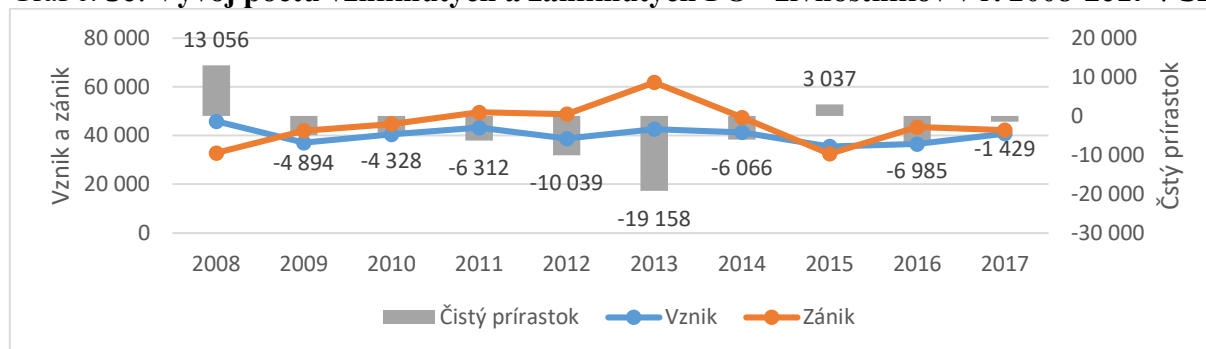
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem

Vývoj v početnosti vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v členení podľa právnych foriem mal za posledných 10 rokov odlišný a pomerne nevyrovnaný priebeh. Predovšetkým na najpočetnejšiu skupinu subjektov – **živnostníkov** mali legislatívne zmeny najväčší dopad, čo sa prejavilo v nestálosti ich vývoja. Do roku 2008 sa každoročne registrovalo viac živnostníkov ako zanikalo. Tento trend narušila hospodárska kríza, ktorej dopady sa začali prejavovať už v roku 2009, v dôsledku čoho sa rozhodlo viac živnostníkov svoju činnosť ukončiť ako založiť. Tomuto negatívne trendu dopomohol rast odvodového zaťaženia¹⁴ v roku 2013, čím počet zánikov v danom roku len vyvrcholil. Po roku 2013 došlo k miernemu zlepšeniu, avšak stále možno konštatovať, že napriek značnej obľube tejto právnej formy, nastal mierny útlm. Po roku 2015, kedy počet vznikov prevýšil počet zánikov, sa čistý prírastok živnostníkov dostal opäť do červených čísiel. Pozitívnym javom však je, že rozdiel medzi počtom zaniknutých a vzniknutých živnostníkov sa medziročne znížil. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO – živnostníkov v SR za posledné desaťročie znázorňuje graf č. 30.

¹⁴ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

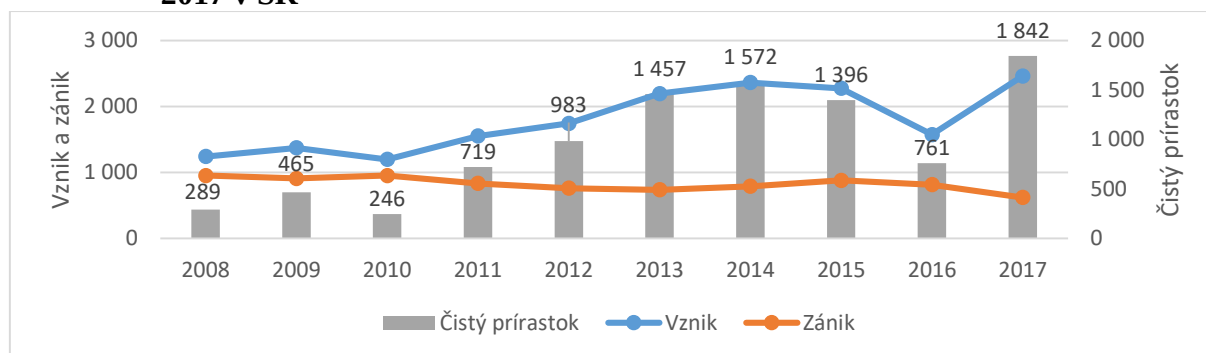
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania si udržiavajú dlhodobu priaznivú vývoj čistého prírastku. Počet vzniknutých slobodných povolaní v každom roku sledovaného obdobia prevyšoval počet zaniknutých. Od roku 2013 sa počet registrácií slobodných povolaní zvyšoval, čo bolo čiastočne spôsobené aj zmenami Zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť 31. januára 2012 a v roku 2013 bol niekoľkokrát novelizovaný. Týmto zákonom došlo k sprísneniu legislatívnych požiadaviek pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy, čo viedlo k ich čiastočnému presunu pod slobodné povolania. Rok 2016 sa pre vývoj počtu vznikov a zánikov slobodných povolaní niesol v nepriaznivom duchu. Počet nových registrácií slobodných povolaní klesol v uvedenom roku o 30,8 % a zároveň došlo k zvýšeniu počtu zaniknutých slobodných povolaní o 10,1 %. V roku 2017 bol zaznamenaný najvyšší počet vznikov slobodných povolaní za posledných 10 rokov – na úrovni 2 460 podnikateľských subjektov. Zároveň došlo k zníženiu počtu zánikov na historicky najnižšiu hodnotu – 618 podnikateľských subjektov, v dôsledku čoho sa zvýšil čistý prírastok slobodných povolaní o 142,0 % na 1 842 subjektov.

Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v r. 2008-2017 v SR

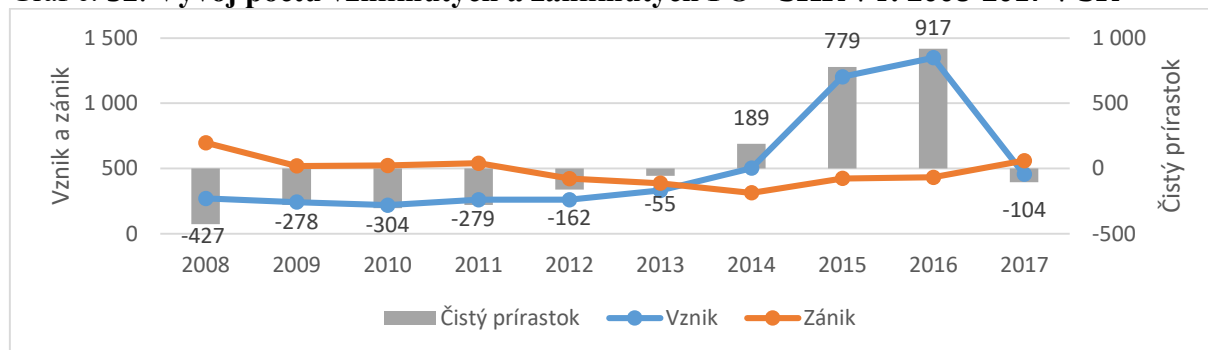

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v početnosti **samosťatne hospodáriacich roľníkov** mal nepravidelný priebeh. Od roku 2007 do roku 2013 viac roľníkov zanikalo ako vznikalo. V roku 2014 sa tento nepriaznivý trend zvrátil – počet nových registrácií SHR prevýšil počet zaniknutých SHR. Predovšetkým v roku 2015 došlo k rapídному nárastu počtu nových registrácií SHR o 239,2 % - z 503 roľníkov v roku 2014 na 1 203 nových roľníkov v roku 2015. Tento rastúci trend bol do značnej miery odrazom zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Pod zvýšenie počtu

nových registrácií SHR sa podpísalo predovšetkým „Podopatrenie 6.1 – Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, ktoré je zamerané na uľahčenie vstupu do poľnohospodárskeho sektora pre mladých podnikateľov formou nenávratného finančného príspevku (NFP) na realizáciu ich podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby vo výške 50 000 Eur na dobu max. 5 rokov. Rok 2017 sa pre samostatne hospodáriacich roľníkov nevyvíjal priaznivo. Počet zánikov SHR v roku 2017 dosiahol najvyššiu hodnotu od roku 2009 – na úrovni 560 subjektov. Zároveň vzniklo v roku 2017 „len“ 456 nových SHR, čo je o 66,2 % menej ako v predchádzajúcom roku. Po roku 2016 tak čistý prírastok SHR dosiahol opäť zápornú hodnotu.

Graf č. 32: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v r. 2008-2017 v SR

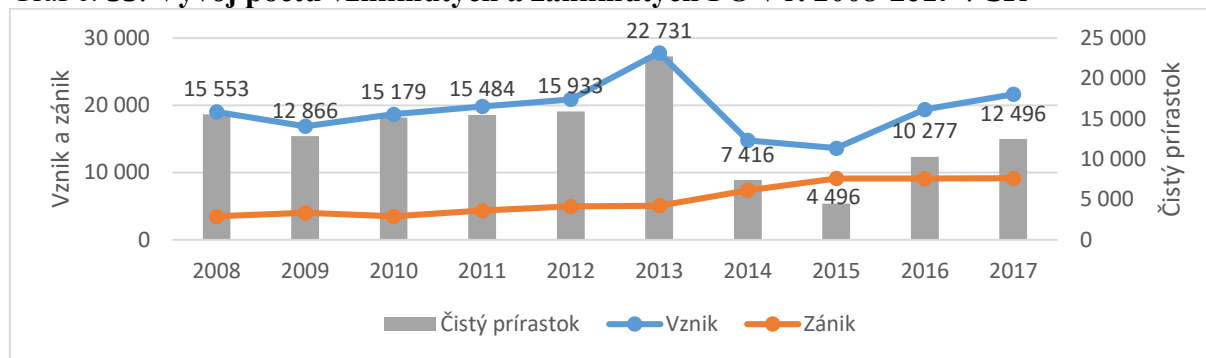
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Právnické osoby zaznamenávajú dlhodobu pozitívny trend vývoja – v každom roku sledovaného obdobia počet nových registrácií PO prevyšuje počet zaniknutých podnikateľských subjektov. Najúspešnejším rokom za poslednú dekádu z hľadiska počtu registrácií bol rok 2013, kedy počet nových PO dosiahol hodnotu 27 817 podnikateľských subjektov, čo predstavovalo medziročné zvýšenie o 33,06 %. Tento nárast bol výrazne ovplyvnený prijatím Zákona č. 357/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013, podľa ktorého je nutné pred založením subjektu splatiť základné imanie na účet v banke. Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. K zvýšeniu počtu nových PO prispel v danom roku aj rast odvodového zaťaženia SZČO na zdravotné a sociálne poistenie¹⁵, čím došlo k prechodu FO – podnikateľov k PO. Po zrušení povinnosti splatiť základné imanie na osobitný samostatný účet v banke¹⁶ v roku 2016 sa záujem o podnikanie PO zvýšil. V roku 2017 vzrástol čistý prírastok PO v porovnaní s rokom 2016 o 21,6 % na 12 496 podnikateľských subjektov. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2008 – 2017 v SR znázorňuje graf č. 33.

¹⁵ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

¹⁶ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2016

Graf č. 33: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry

Z dlhodobého hľadiska dosiahli v každom roku sledovaného obdobia kladný čistý prírastok len 3 odvetvia – doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby. Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov dosiahlo každoročne odvetvie obchodných služieb. Naopak najväčší prepád dlhodobo dosahuje odvetvie obchodu, v ktorom počet zánikov výrazne prevyšuje počet vznikov.

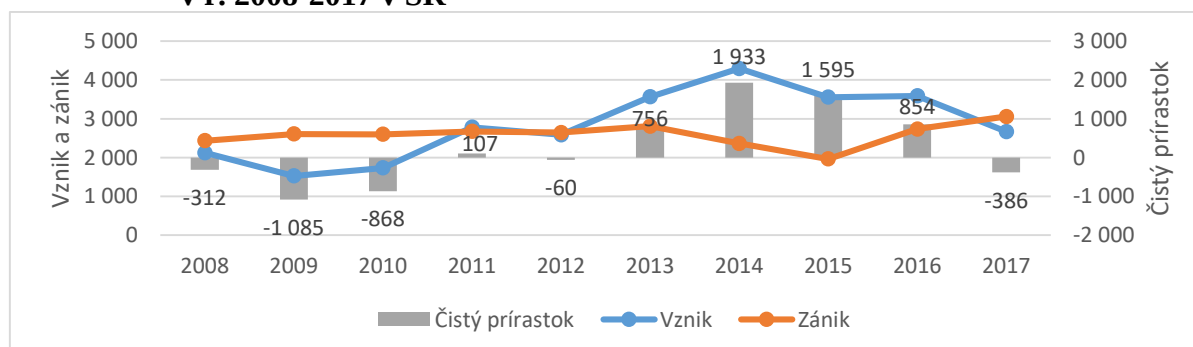
Graf č. 34: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pôdohospodárstvo	-312	-1 085	-868	107	-60	756	1 933	1 595	854	-386
Priemysel	5 463	-2 423	-512	-446	-1 141	-1 404	289	1 252	-127	2 704
Stavebníctvo	10 132	3 058	1 445	452	-1 015	-750	-90	1 827	-112	2 487
Obchod	1 508	-2 332	-94	-993	-728	-5 666	-7 627	-3 133	-1 236	-5 512
Doprava a informácie	2 508	1 944	1 876	1 840	1 619	1 310	1 744	1 354	810	2 695
Ubytovanie a stravovanie	565	281	295	3	227	-376	-16	226	-327	5
Obchod. služby	8 107	7 499	7 549	7 806	6 886	10 158	5 905	5 190	4 239	9 305
Ostatné služby	1 500	1 217	1 102	843	927	947	973	1 397	869	1 507

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Čistý prírastok *pôdohospodárskych* podnikov sa v rokoch 2008 – 2010 nevyvíjal priaznivo. V tomto období bol záujem o podnikanie v pôdohospodárstve veľmi nízky – počet zánikov výrazne prevyšoval počet vznikov. Od roku 2011 sa situácia síce mierne zlepšila, ale k výraznému nárastu záujmu došlo až v roku 2014 - predovšetkým vďaka podporným opatreniam MPRV v SR v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014-2020“. Tento pozitívny trend pretrvával do roku 2016. V roku 2017 dosiahol čistý prírastok zápornú hodnotu.

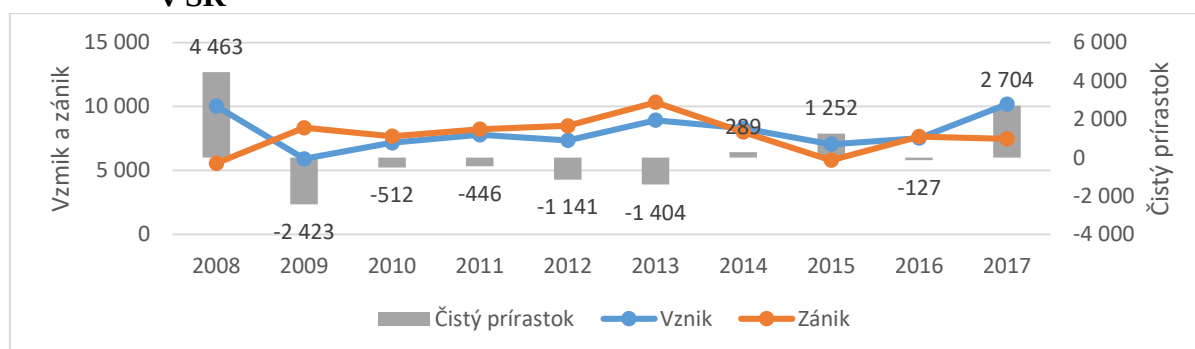
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priemyslu sa darilo najmä v predkrízovom roku 2008, kedy dosiahol čistý prírastok podnikateľských subjektov hodnotu 4 463. Dôsledky hospodárskej krízy sa u priemyselných podnikov prejavili výraznejšie ako v prípade ostatných odvetví. V roku 2009 prevyšoval počet zánikov počet vznikov až o 2 423 podnikateľských subjektov a tento negatívny trend trval až do roku 2013. Napriek tomu, že od roku 2014 počet vznikov priemyselných podnikov klesal, počet zánikov klesal rýchlejším tempom, čo sa prejavilo kladným čistým prírastkom. V obdobnom duchu sa niesol aj rok 2015. V roku 2016 vzrástol ako počet vznikov, tak aj zánikov, avšak v tomto prípade bol trend opačný. Počet zánikov priemyselných podnikov rástol dynamickejšie. V roku 2017 sa situácia výrazne zlepšila a predznamenovala pozitívny trend vývoja.

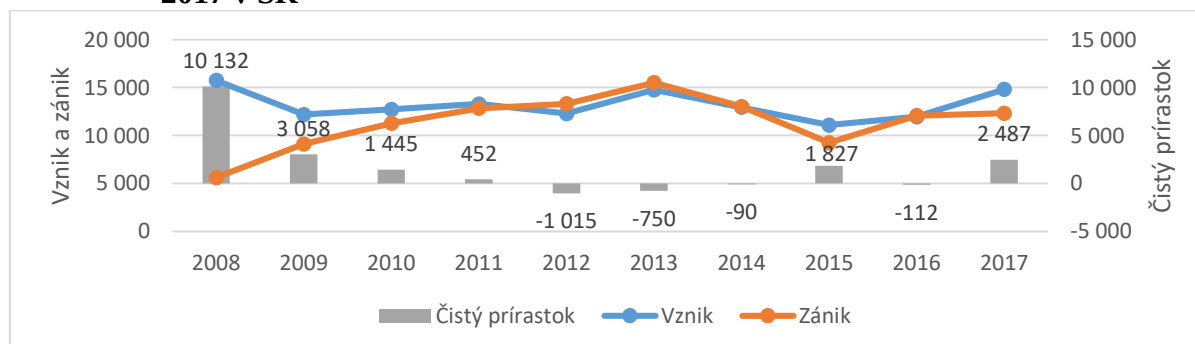
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prudký rozmach **stavebníctva** pretrvával až do vypuknutia krízy. Dokazuje to čistý prírastok podnikateľských subjektov roku 2018, ktorý dosiahol bezkonkurenčne najvyššiu hodnotu. Napriek tomu, že dôsledky hospodárskej krízy odvetvie „nepoložili“. Od roku 2009 začal čistý prírastok stavebných podnikateľských subjektov klesať predovšetkým v dôsledku rastúcej dynamiky zánikov. Negatívny vývoj čistého prírastku stavebných podnikateľských subjektov možno badať až do roku 2015. V roku 2015 síce došlo k oživeniu, avšak len krátkodobo. V roku 2017 bol zaznamenaný významný nárast počtu vzniknutých podnikateľských subjektov v stavebníctve, čo predznamenáva postupné zotavenie tohto sektora. Tomuto vývoju významne dopomohla aj zmena v uplatňovaní paušálnych výdavkov (nakol'ko práve v stavebníctve pôsobí nemalé množstvo živnostníkov).

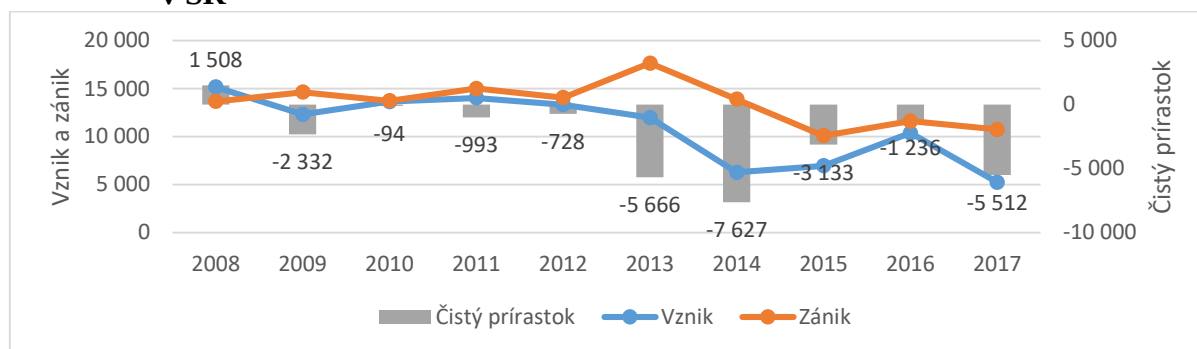
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **obchodu** sa z hospodárskej krízy stále nespamätalo. Kladný čistý prírastok dosiahol naposledy ešte v roku 2008. Od roku 2009 počet zánikov podnikateľských subjektov prevyšoval počet vznikov. Najväčší rozdiel vznikol v roku 2014, kedy dosiahol záporný čistý prírastok hodnotu 7 627 podnikateľských subjektov. Zo všetkých analyzovaných odvetví sa tak v posledných rokoch najmenej darí práve obchodu, čo potvrdil aj rok 2017 so záporným čistým prírastkom na úrovni 5 512 podnikateľských subjektov.

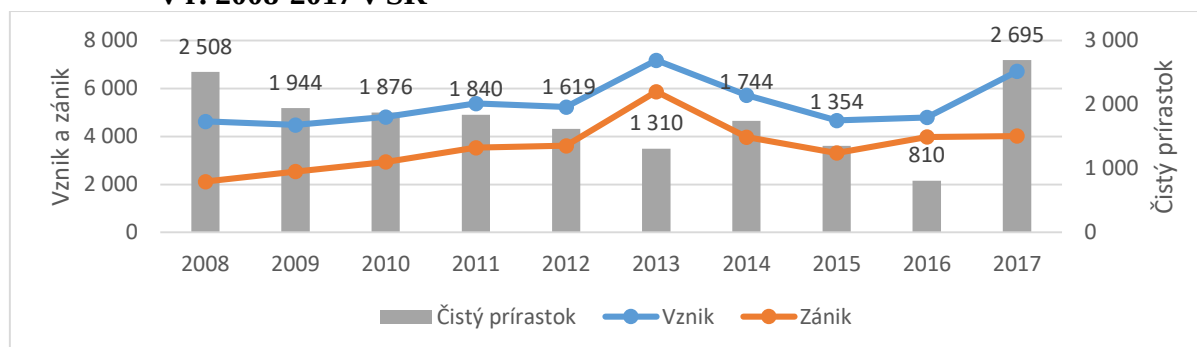
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **dopravy a informácií** možno považovať za jedno z najstabilnejších – v každom roku dosiahol kladný čistý prírastok. Dokonca ani v krízovom roku 2009 nedosiahlo na rozdiel od iných odvetví radikálne zhoršenie výsledkov. K miernemu útlmu došlo až v roku 2016 vplyvom rastúcej dynamiky zánikov podnikateľských subjektov. V roku 2017 však výrazne vzrástol počet nových podnikateľských subjektov podnikajúcich v tomto odvetví, čo sa pozitívne prejavilo aj v čistom prírastku podnikateľských subjektov – najvyššom za posledných 10 rokov.

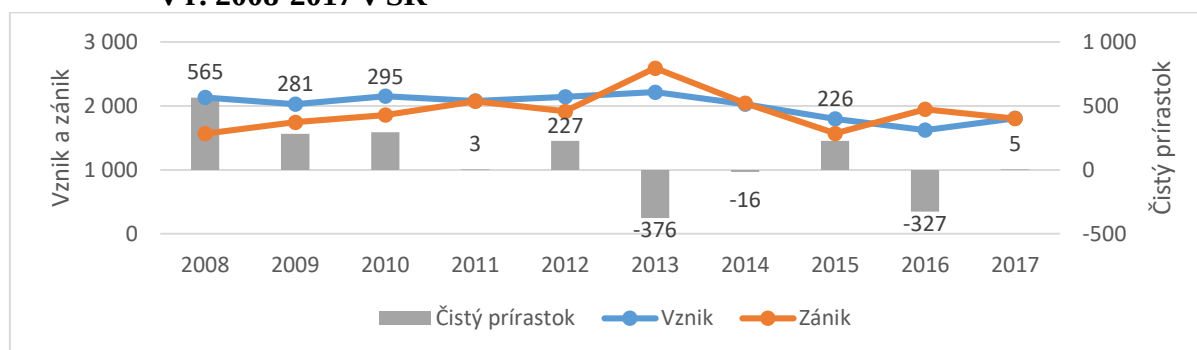
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ubytovanie a stravovanie je jedným z menej atraktívnych odvetví podnikania pre Slovákov. Vývoj čistého prírastku v tomto odvetví mal v priebehu sledovaného obdobia nepravidelný priebeh. Zatiaľ čo do roku 2012 dosahoval čistý prírastok kladnú hodnotu, od roku 2013 do roku 2017 sa každoročne striedal kladný čistý prírastok so záporným. Rok 2017 možno hodnotiť neutrálne, keďže počet vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov dosiahol takmer totožnú hodnotu.

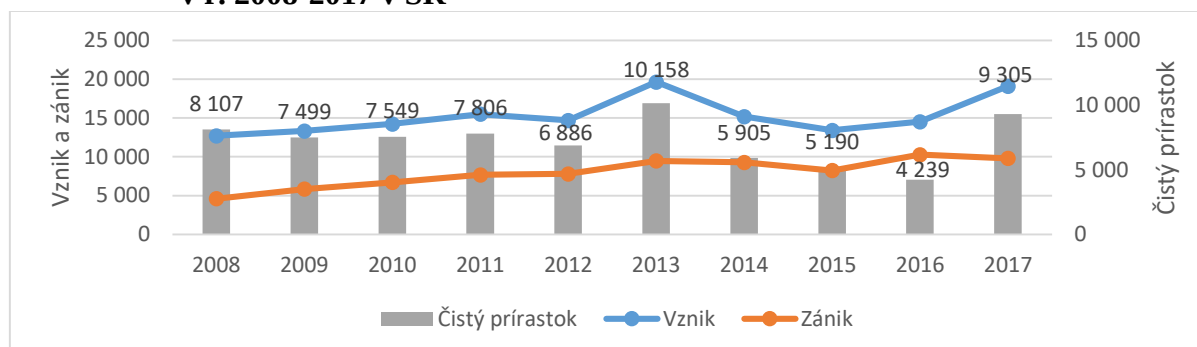
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie *obchodných služieb* sa na Slovensku teší veľkému záujmu. Rovnako ako v odvetví dopravy a informácií, aj v odvetví obchodných služieb dosiahol čistý prírastok v každom roku sledovaného obdobia kladnú hodnotu. Najviac podnikateľských subjektov vzniklo v roku 2013, kedy bol dosiahnutý aj najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov. V roku 2017 došlo k poklesu počtu zánikov a rastu počtu vznikov, čo sa pozitívne prejavilo v tvorbe čistého prírastku.

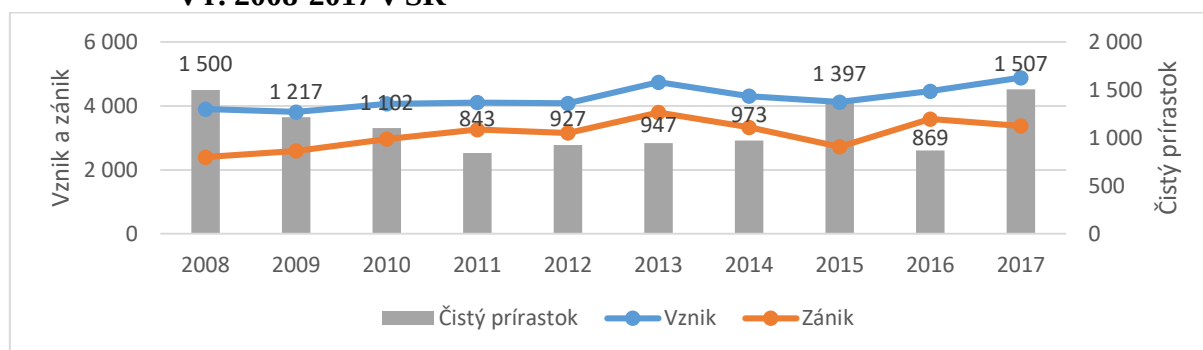
Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ostatné služby patrili spolu s odvetvím dopravy a informácií a obchodných služieb medzi najpozitívnejšie vyvíjajúce odvetvia. Rovnako ako u spomínaných dvoch odvetví, aj ostatné služby zaznamenali v priebehu rokov 2008 – 2017 kladný čistý prírastok. Napriek tomu, že rozdiel nie je tak markantný ako v odvetví obchodných služieb, odvetvie ostatných služieb možno označiť za relatívne stabilné. Po poklese v roku 2016, vzrástol čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2017 až o 73,4 % a dosiahol tak historicky najvyššiu hodnotu za posledných 10 rokov. Tomuto javu výrazne dopomohol medziročný nárast počtu vznikov a pokles počtu zánikov. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v odvetví ostatných služieb za obdobie rokov 2008-2017 znázorňuje graf č. 42.

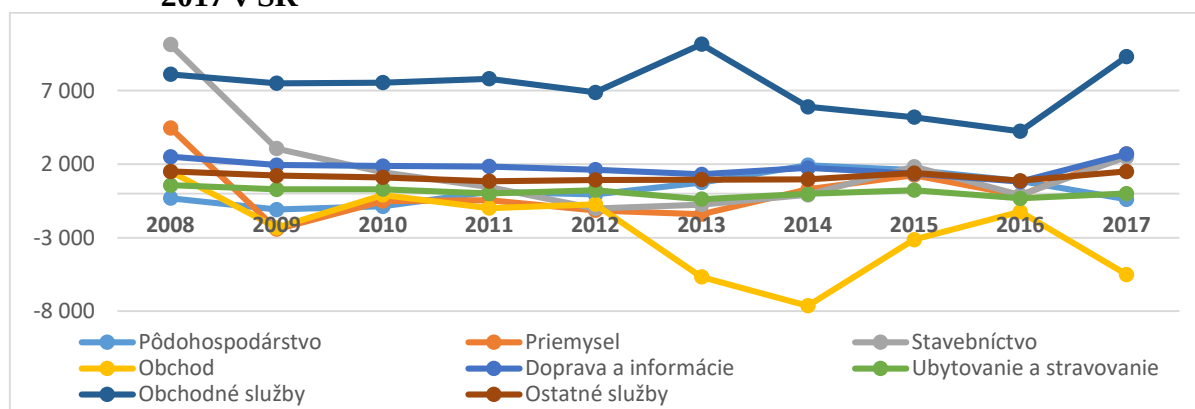
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziodvetvovom porovnaní sú dlhodobo najžiadanejším odvetvím obchodné služby. Naopak výrazný prepád za posledné desaťročie zaznamenali podnikateľské subjekty pôsobiace v obchode, pri ktorých dochádza každoročne k úbytku podnikateľských subjektov. Pozitívne možno vnímať aj vývoj v odvetviach dopravy a informácií či ostatných služieb. Medziročným pozitívnym zvýšením čistého prírastku sa vyznačoval aj priemysel a stavebníctvo, ktoré sa postupne spamätávajú z krízového obdobia.

Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2017 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2017 sa z hľadiska odvetví o rast čistého prírastku v absolútnej hodnote najviac pričínalo (rovnako ako v predchádzajúcom roku) odvetvie obchodných služieb, ktoré zažíva rozmach. Kladný čistý prírastok dosiahlo v porovnaní s rokom 2016 viac odvetví – obchodných služieb, priemyslu, dopravy a informácií, stavebníctva, ostatných služieb a ubytovania a stravovania. Medziročný pokles záujmu zaznamenalo len pôdohospodárstvo a obchod. Najväčší medziročný prepád v celkovom umiestnení zaznamenalo pôdohospodárstvo (o 4 miesta) a ostatné služby (o 3 miesta). Ostatné odvetvia si svoju pozíciu udržali resp. zlepšili. Najvýraznejší posun v umiestnení dosiahol priemysel, ktorý sa v absolútnom prírastku umiestnil na celkovom 2. mieste. Podrobný prehľad počtu nových prírastkov podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry v r. 2016 a 2017 je uvedený v tabuľke č. 24.

Tab. č. 24: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2016 a 2017 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2016	P.č.	Odvetvie	ČP 2017	Zmena pozície
1.	Obchodné služby	+ 4 239	1.	Obchodné služby	+ 9 305	=
2.	Ostatné služby	+ 869	2.	Priemysel	+ 2 704	↑4
3.	Pôdohospodárstvo	+ 854	3.	Doprava a informácie	+ 2 695	↑1
4.	Doprava a informácie	+ 810	4.	Stavebníctvo	+ 2 487	↑1
5.	Stavebníctvo	-112	5.	Ostatné služby	+ 1 507	↓3
6.	Priemysel	-127	6.	Ubytovanie a stravovanie	+ 5	↑1
7.	Ubytovanie a stravovanie	-327	7.	Pôdohospodárstvo	-386	↓4
8.	Obchod	-1 236	8.	Obchod	-5 512	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali rapidný pozitívny nárast odvetvia stavebníctva a priemyslu, ktorých percentuálny medziročný nárast prekročil dvojtisícovú hranicu. Významný nárast dosiahlo aj odvetvie dopravy a informácií, ktorého čistý prírastok sa medziročne zvýšil o 332,7 % a dosahuje tak dlhodobo priaznivé výsledky. Ku kladnému nárastu čistého prírastku podnikateľských subjektov došlo aj v odvetví ostatných služieb (o 173,4 %), obchodných služieb (o 119,5 %) a ubytovania a stravovania (o 101,5 %). V pôdohospodárstve a obchode klesol čistý prírastok subjektov o 145,2 % resp. 446,0 %.

Tab. č. 25: Dynamika ČP podľa odvetví 2016/2017 (krátkodobá)

P.č.	Odvetvie	ČP 2016	ČP 2017	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Stavebníctvo	-112	+ 2 487	↑ 2 599	↑2 320,5 %
2.	Priemysel	-127	+ 2 704	↑ 2 831	↑2 229,1 %
3.	Doprava a informácie	810	+ 2 695	↑ 1 885	↑332,7 %
4.	Ostatné služby	869	+ 1 507	↑ 638	↑173,4 %
5.	Obchodné služby	4 239	+ 9 305	↑ 5 066	↑119,5 %
6.	Ubytovanie a stravovanie	-327	+ 5	↑ 332	↑101,5 %
7.	Pôdohospodárstvo	854	-386	↓ 1 240	↓145,2 %
8.	Obchod	-1 236	-5 512	↓ 4 276	↓446,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska došlo k zmenám v záujme o podnikanie vo všetkých odvetviach. Šesť z ôsmich odvetví si zlepšilo pozíciu v porovnaní s rokom 2008, dve si zhoršili. Záujem o podnikanie v pokrízovom období poklesol predovšetkým v stavebníctve a obchode – aj keď je potrebné poznamenať, že čisté prírastky podnikateľských subjektov sú v roku 2017 (v porovnaní s predkrízovým rokom 2008) nižšie vo všetkých odvetviach.

Tab. č. 26: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008 a 2017 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2008	P.č.	Odvetvie	ČP 2017	Zmena pozície
1.	Stavebníctvo	+ 10 132	1.	Obchodné služby	+ 9 305	↑1
2.	Obchodné služby	+ 8 107	2.	Priemysel	+ 2 704	↑1
3.	Priemysel	+ 4 463	3.	Doprava a informácie	+ 2 695	↑1
4.	Doprava a informácie	+ 2 508	4.	Stavebníctvo	+ 2 487	↓3
5.	Obchod	+ 1 508	5.	Ostatné služby	+ 1 507	↑1
6.	Ostatné služby	+ 1 500	6.	Ubytovanie a stravovanie	+ 5	↑1
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 565	7.	Pôdohospodárstvo	-386	↑1
8.	Pôdohospodárstvo	-312	8.	Obchod	-5 512	↓3

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2008 vzrástol čistý prírastok v troch odvetviach. Najdynamickejší nárast čistého prírastku zaznamenalo odvetvie obchodných služieb – na úrovni 14,8 %. Rast zaznamenal aj čistý prírastok podnikateľských subjektov v doprave a informáciách (o 7,5 %) a ostatných službách (o 0,5 %). Dlhodobo najväčší prepád čistého prírastku zaznamenal obchod (o 465,5 %).

Tab. č. 27: **Dynamika ČP podľa odvetví 2008/2017 (dlhodobá)**

P.č.	Odvetvie	ČP 2008	ČP 2017	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Obchodné služby	8 107	9 305	↑ 1 198	↑14,8 %
2.	Doprava a informácie	2 508	2 695	↑ 187	↑7,5 %
3.	Ostatné služby	1 500	1 507	↑ 7	↑0,5 %
4.	Pôdohospodárstvo	-312	-386	↓ 74	↓23,7 %
5.	Priemysel	4 463	2 704	↓ 1 759	↓39,4 %
6.	Stavebníctvo	10 132	2 487	↓ 7 645	↓75,5 %
7.	Ubytovanie a stravovanie	565	5	↓ 560	↓99,1 %
8.	Obchod	10 132	2 487	↓ 7 020	↓465,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla

Dlhodobými „ťahúňmi“ v počte čistých prírastkov boli Bratislavský a Nitriansky kraj, ktoré dosahovali v každom roku kladný čistý prírastok. Najviac podnikov dlhodobo pribúda v Bratislavskom kraji, kde je sústredených najviac podnikateľských subjektov. Najväčší prepád za posledných 6 rokov zaznamenal Trenčiansky kraj. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 bol čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2017 vo všetkých krajoch nižší.

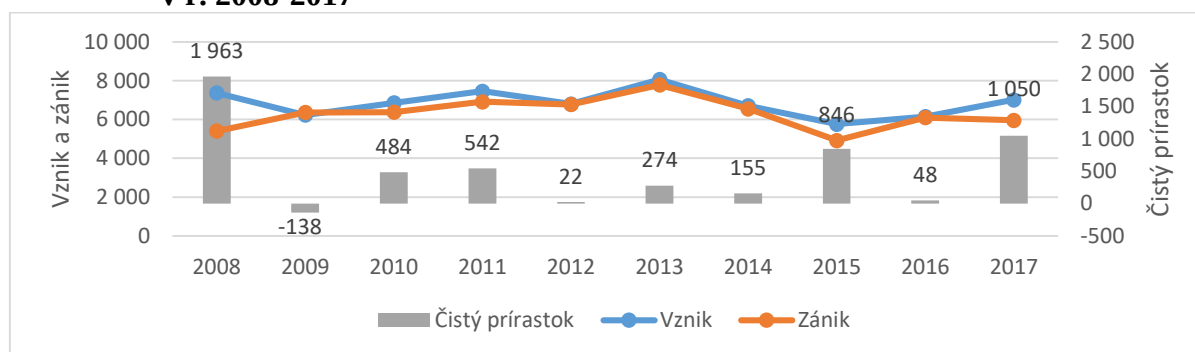
Tab. č. 28: **Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017 v SR**

Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Banskobystrický	1 963	-138	484	542	22	274	155	846	48	1 050
Bratislavský	5 499	4 689	5 617	5 155	3 954	4 037	716	2 036	2 445	4 595
Košický	2 385	-121	754	1 031	945	1 089	396	669	237	1 224
Nitriansky	3 753	1 227	788	412	1 105	884	1 020	2 158	1 188	1 538
Prešovský	5 196	-16	612	1 280	509	-119	578	1 524	350	1 211
Trenčiansky	2 627	206	604	278	-24	-724	-404	413	-61	821
Trnavský	3 016	1 390	491	0	65	-451	-191	683	515	1 279
Žilinský	4 032	922	1 443	914	139	-15	841	1 379	248	1 087

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet vznikov a zánikov v **Banskobystrickom kraji** je relatívne vyrovnaný. Dokazujú to aj hodnoty čistého prírastku v jednotlivých rokoch skúmaného obdobia. Najväčší čistý prírastok bol evidovaný v Banskobystrickom kraji ešte v predkrízovom roku 2008. Po roku 2008 sa záujem o podnikanie v „srdci“ republiky výrazne znížil. S výnimkou roku 2009 však dosahoval čistý prírastok podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji každoročne kladnú hodnotu. V roku 2017 vzrástol počet nových registrácií a zároveň klesol počet zrušení, čo sa pozitívne prejavilo rapidným nárastom čistého prírastku na druhú najvyššiu úroveň za posledných 10 rokov. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji za poslednú dekádu znázorňuje graf č. 44.

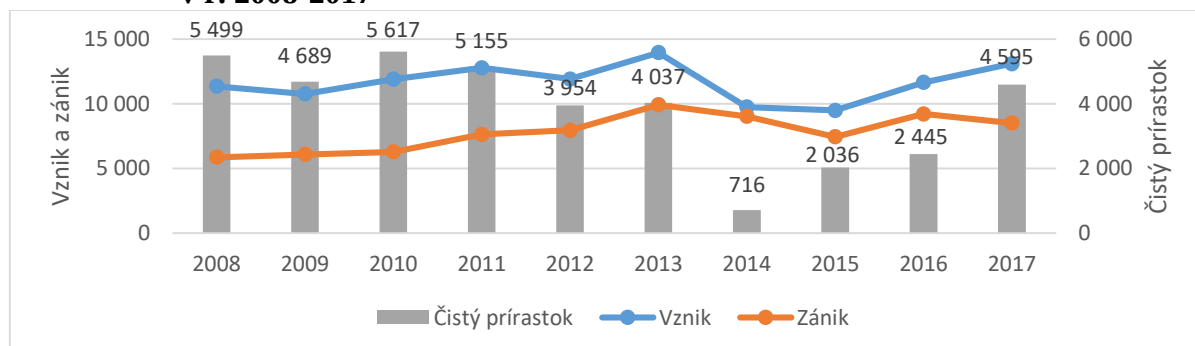
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Bratislavský kraj možno celkom oprávnenne označiť za podnikateľské a hospodárske centrum republiky. Zároveň je to jediný kraj, v ktorom sa pokles čistého prírastku v krízovom roku 2009 zásadne neprejavil. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji dosahoval každoročne kladnú hodnotu. Napriek výraznému poklesu v roku 2014 (predovšetkým vplyvom dynamického poklesu počtu vznikov) sa od roku 2015 čistý prírastok každoročne zvyšoval. V roku 2017 sa rozdiel medzi počtom vznikov a počtom zánikov zvýšil ešte výraznejšie, čo sa prejavilo medziročným nárastom čistého prírastku o 87,9 % na 4 595 podnikateľských subjektov. Na základe spomenutého možno konštatovať, že záujem o podnikanie v Bratislavskom kraji neustále pretrváva.

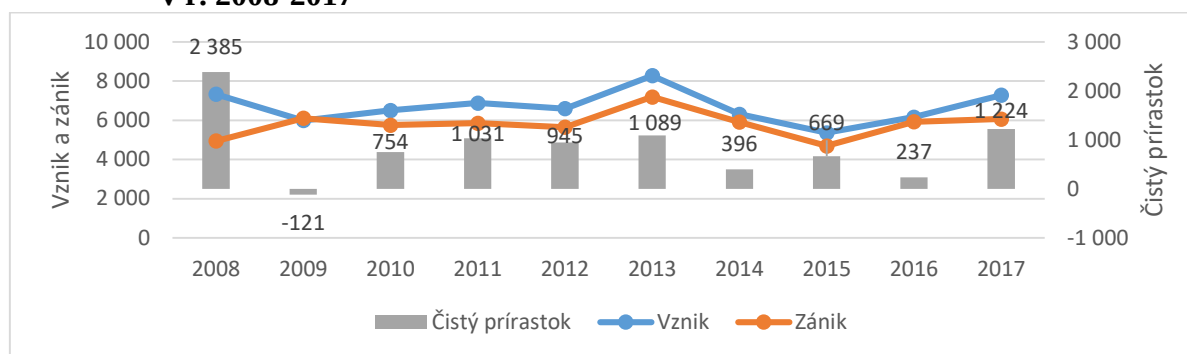
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Košický kraj patrí medzi podnikateľsky zaujímavé regióny pre mnohých Slovákov. S výnimkou roku 2009, dosiahol v analyzovanom období kladný čistý prírastok v každom roku. Napriek miernym výkyvom, mal počet zaniknutých subjektov obdobný priebeh ako počet vzniknutých. Po poklese čistého prírastku v roku 2016 (spôsobenom vyššou dynamikou rastu počtu zaniknutých subjektov) sa situácia v roku 2017 (rovnako ako u ostatných krajoch) výrazne zlepšila. V roku 2017 predstavoval čistý prírastok 1 224 podnikateľských subjektov, čo je o 416,5 % viac ako v predchádzajúcom roku. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji znázorňuje graf č. 46.

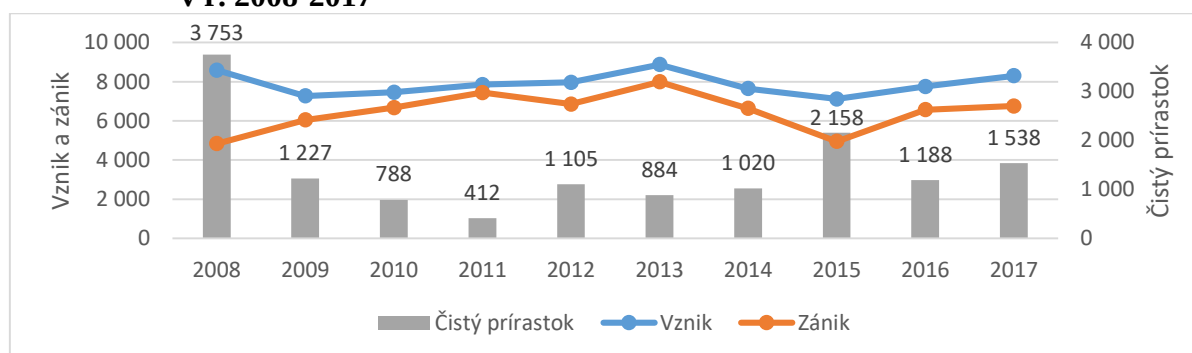
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Na základe výsledkov za posledných 10 rokov možno konštatovať, že o podnikanie v **Nitrianskom kraji** je dlhodobý záujem. Za poslednú dekádu došlo k prírastku podnikateľských subjektov v každom roku. Napriek značnému nárastu čistého prírastku v posledných rokoch, však stále nedosiahol úroveň pred krízy. V roku 2017 vzrástol čistý prírastok podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji o 29,5 % na 1 538 podnikateľských subjektov, čo v porovnaní s inými kraji nepredstavuje tak rapídny nárast, avšak v absolútnej hodnote je prírastok druhý najvyšší v rámci SR (po Bratislavskom kraji). Na základe toho možno Nitriansky kraj zaradiť medzi kraje, o ktoré podnikatelia javia zvýšený záujem.

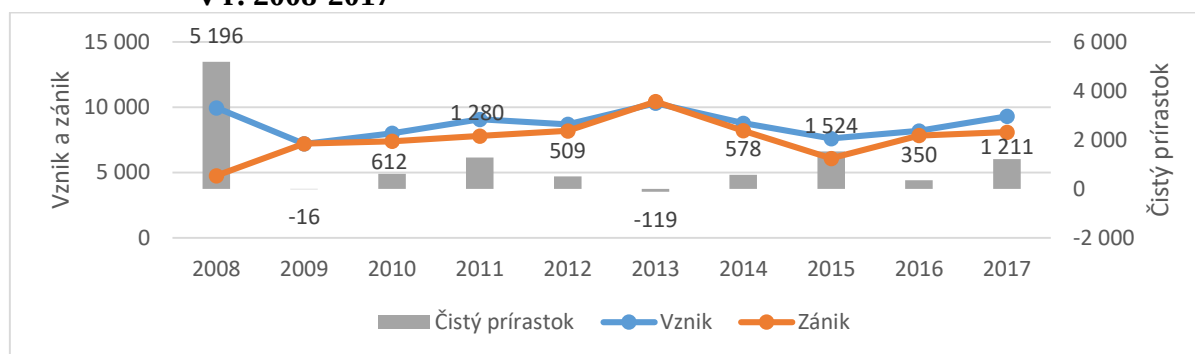
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prešovský kraj patrí medzi kraje s najväčšou náchylnosťou na zmeny externého prostredia – dokazujú to hodnoty čistého prírastku v predkrízovom a pokrízovom období. Čistý prírastok v Prešovskom kraji sa v priebehu rokov 2008-2017 vyznačoval turbulentným vývojom. Zatiaľ čo v roku 2008 dosiahol čistý prírastok 5 196 podnikateľských subjektov a tým ako jediný bol schopný konkurovať Bratislavskému kraju, po roku 2008 sa podnikateľský záujem vytratil. Od roku 2009 sa tvorba čistého prírastku vyvíjala nepredvídateľne – pozitívny vývoj nahradzoval negatívny a naopak. V roku 2017 sa tak rozdielom v počte vznikov a zánikov (na úrovni 1 211 podnikateľských subjektov) radí k priemeru SR. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji znázorňuje graf č. 48.

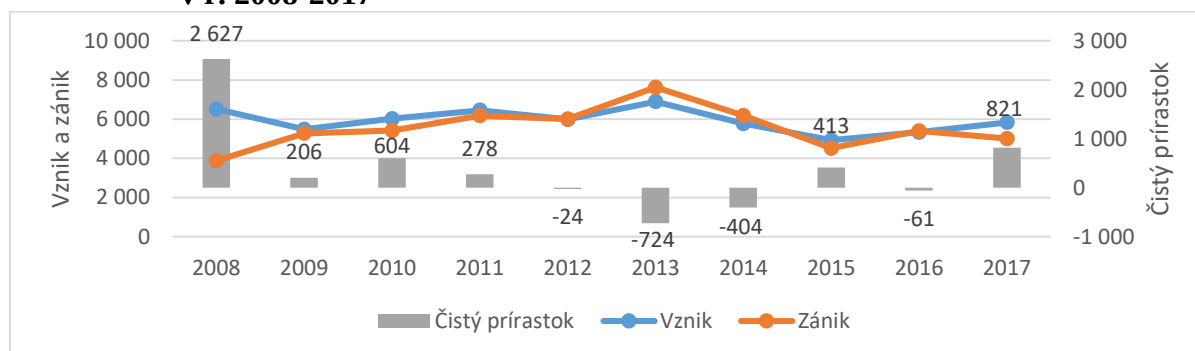
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikateľská aktivita v **Trenčianskom kraji** v porovnaní s ostatnými slovenskými kraji za posledných 6 rokov upadla. S výnimkou roku 2015 a 2017 dosiahol čistý prírastok podnikateľských subjektov v období rokov 2012 – 2017 zápornú hodnotu – t. j. viac subjektov zanikalo ako vznikalo. Čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2017 síce dosiahol hodnotu 821 podnikateľských subjektov, čo naznačuje mierne zvýšenie záujmu o podnikanie v tomto kraji, avšak v komparácii s ostatnými kraji SR ťahá Trenčiansky kraj naďalej za kratší koniec.

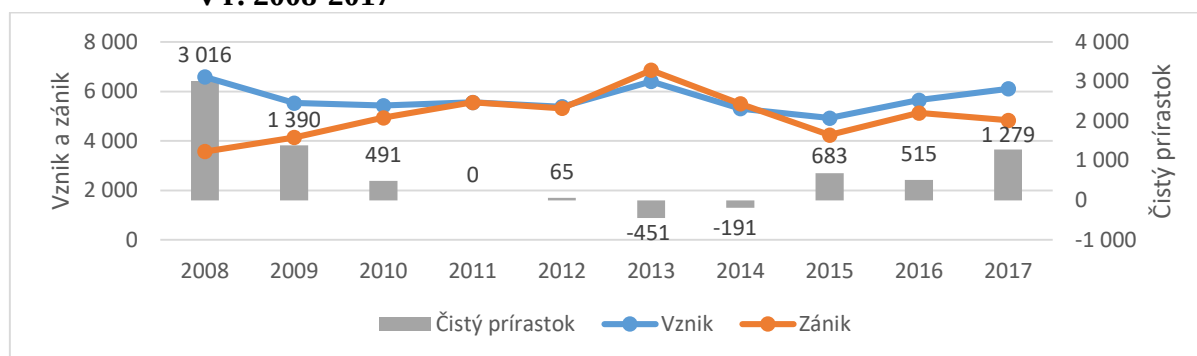
Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska je záujem o podnikanie v **Trnavskom kraji** v porovnaní s inými kraji veľmi vlažný. Síce nedosahuje najhoršie výsledky, avšak na základe hodnôt čistého prírastku ho nemožno zaradiť ani medzi atraktívne. V posledných troch rokoch však záujem výrazne vzrástol, čo sa prejavilo nárastom počtu vzniknutých podnikateľských subjektov. Nárast čistého prírastku za posledné tri roky zaradil Trnavský kraj medzi podnikateľsky zaujímavé regióny. V roku 2017 bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016 zaznamenaný nárast čistého prírastku v trnavskom kraji o 148,3 %. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji znázorňuje graf č. 50.

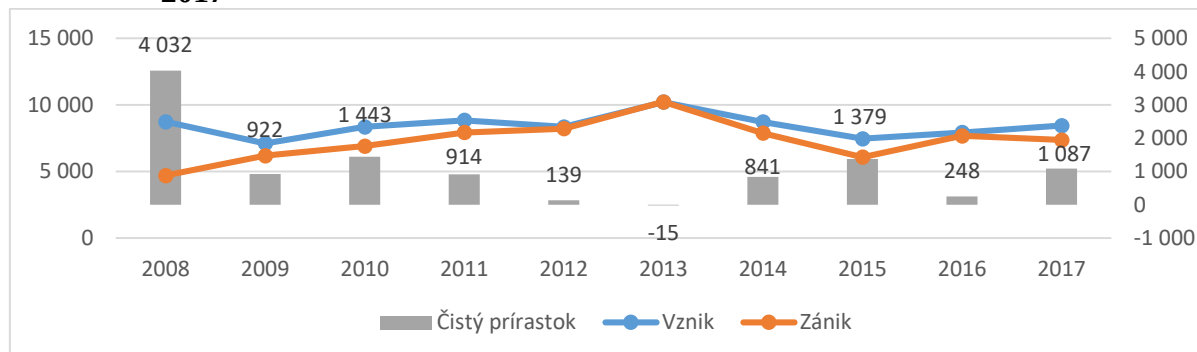
Graf č. 50: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Žilinský kraj je pre podnikateľov relatívne atraktívny región, ktorý však v poslednom období mierne zaostáva v tvorbe čistého prírastku. Z hľadiska dlhodobého vývoja nepodliehal tak výrazným turbulenciám ako iné slovenské kraje. Záporný čistý prírastok dosiahol len v roku 2013 – aj to na zanedbateľnej úrovni. Vysokú popularitu sa tešil predovšetkým v predkrízovom roku 2008, kedy dosiahol 3. najväčší prírastok podnikateľských subjektov na Slovensku. Od tej doby sa síce prírastok výrazne znížil, avšak s výnimkou spomínaného roku 2013 v každom roku pôsobilo v kraji stále väčšie množstvo podnikateľov. V roku 2017 predstavoval čistý prírastok v Žilinskom kraji 1 087 podnikateľských subjektov, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o 338,3 %.

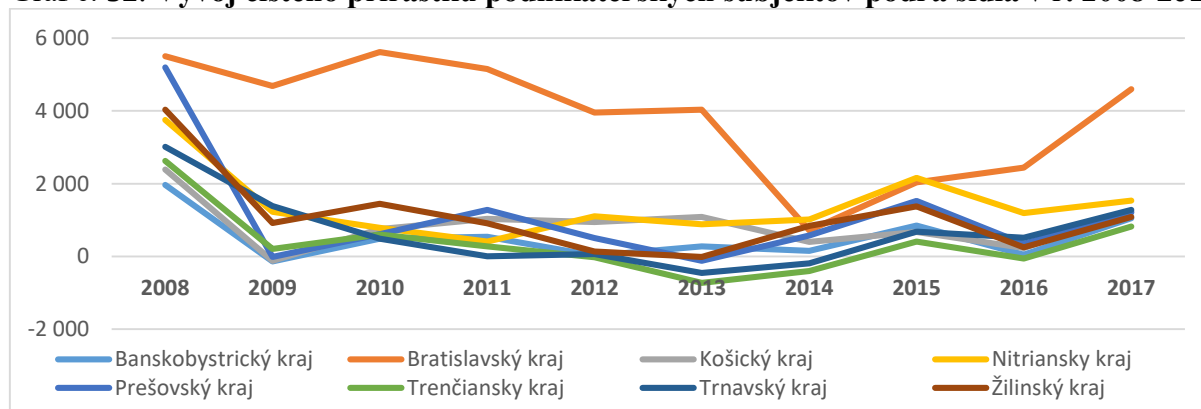
Graf č. 51: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní medzi jednotlivými krajinami je pre podnikateľov jednoznačne najatraktívnejší Bratislavský kraj. Okrem Bratislavského kraja sa pozitívnym vývojom za posledných 6 rokov prezentuje aj Nitriansky kraj, ktorý v rokoch 2014 a 2015 dosiahol najvyšší čistý prírastok spomedzi všetkých krajov SR. Po roku 2015 však opäť s výrazným odstupom dominoval Bratislavský kraj. Najnižší čistý prírastok dlhodobo dosahuje Trenčiansky kraj, ktorý napriek náznakom zlepšenia, za ostatnými krajinami v záujme o podnikanie zaostáva. Po roku 2016, v ktorom väčšina krajov zaznamenala úbytok čistého prírastku, došlo v roku 2017 k zlepšeniu vo všetkých krajinách SR. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v období rokov 2008-2017 je znázornený v grafe č. 52.

Graf č. 52: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008-2017

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2016 došlo vo všetkých krajoch k nárastu čistého prírastku podnikateľských subjektov. Všetky slovenské kraje tak dosiahli v roku 2017 kladný čistý prírastok. V absolútnej hodnote sa najväčšou mierou na kladnom výsledku podieľal Bratislavský kraj, v ktorom počet vzniknutých subjektov prevýšil počet zaniknutých o 4 595 subjektov a v porovnaní s rokom 2016 si tak obhájil prvenstvo. V celkovom umiestnení si oproti minulému roku výrazne polepšil Košický kraj, ktorý sa posunul zo 6. na 4. miesto. Prešovský a Žilinský kraj si medziročne pohoršili o 1 miesto a obsadili 5. resp. 6. miesto. Ostatné kraje si zachovali pozíciu z roka 2016. Podrobný prehľad počtu nových prírastkov podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2016 a 2017 je uvedený v tabuľke č. 29.

Tab. č. 29: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2016 a 2017 v SR

P.č.	Kraj	ČP 2016	P.č.	Kraj	ČP 2017	Zmena pozície
1.	Bratislavský	+ 2 445	1.	Bratislavský	+ 4 595	=
2.	Nitriansky	+ 1 188	2.	Nitriansky	+ 1 538	=
3.	Trnavský	+ 515	3.	Trnavský	+ 1 279	=
4.	Prešovský	+ 350	4.	Košický	+ 1 224	↑2
5.	Žilinský	+ 248	5.	Prešovský	+ 1 211	↓1
6.	Košický	+ 237	6.	Žilinský	+ 1 087	↓1
7.	Banskobystrický	+ 48	7.	Banskobystrický	+ 1 050	=
8.	Trenčiansky	-61	8.	Trenčiansky	+ 821	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku podľa sídla si medziročne v relatívnom vyjadrení polepšili všetky slovenské kraje. Najmarkantnejší nárast zaznamenali Banskobystrický a Trenčiansky kraj, ktorých tempo rastu prevýšilo štvorcifernú hodnotu. Po Banskobystrickom a Trenčianskom kraji zaznamenali najvyššie tempo rastu čistého prírastku Košický (o 416,5 %), Žilinský (o 338,3 %), Prešovský (o 246,0 %) a Trnavský kraj (o 148,4 %). Najnižšie tempo rastu zaznamenali kraje s najväčším čistým prírastkom v absolútnej hodnote – Bratislavský (o 87,9 %) a Nitriansky kraj (o 29,5 %). Krátkodobá dynamika čistého prírastku podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 30.

Tab. č. 30: **Dynamika ČP podľa sídla 2016/2017 (krátkodobá)**

P.č.	Kraj	ČP 2016	ČP 2017	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Banskobystrický	+ 48	+ 1 050	↑ 1 002	↑ 2 087,5%
2.	Trenčiansky	-61	+ 821	↑ 882	↑ 1 445,9%
3.	Košický	+ 237	+ 1 224	↑ 987	↑ 416,5%
4.	Žilinský	+ 248	+ 1 087	↑ 839	↑ 338,3%
5.	Prešovský	+ 350	+ 1 211	↑ 861	↑ 246,0%
6.	Trnavský	515	1 279	↑ 764	↑ 148,4%
7.	Bratislavský	2 445	4 595	↑ 2 150	↑ 87,9%
8.	Nitriansky	1 188	1 538	↑ 350	↑ 29,5%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska došlo k výraznému poklesu v počte prírastkov podnikateľských subjektov vo všetkých krajoch. Štyri kraje si za posledné desaťročie zlepšili pozíciu, tri zhoršili a jeden si svoju pozíciu udržal. Jediným krajom, ktorý si udržal svoju pozíciu bol Bratislavský kraj. Napriek tomu, že počet prírastkov v Bratislavskom kraji v roku 2017 dosiahol nižšiu hodnotu ako v roku 2008, desaťročný rozdiel sa na rozdiel od ostatných krajov výrazne znížil. Výrazné zlepšenie v umiestnení zaznamenal Košický kraj, ktorý sa posunul o 3 miesta zo 7. na 4. miesto. O dve miesta si vylepšili pozíciu aj Nitriansky a Trnavský kraj, ktoré obsadili v roku 2017 2. resp. 3. miesto. Mierne zlepšenie umiestnenia dosiahol aj Banskobystrický kraj, ktorý obsadil predposledné miesto. Naopak, z dlhodobého hľadiska klesol záujem o Prešovský a Žilinský kraj, ktoré si pohoršili v celkovom umiestnení až o 3 miesta a obsadili 5. resp. 6. miesto. Trenčiansky kraj si zhoršil pozíciu o dve miesta a umiestnil sa na nepopulárnom poslednom mieste.

Tab. č. 31: **Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2008 a 2017 v SR**

P.č.	Kraj	ČP 2008	P.č.	Kraj	ČP 2017	Zmena pozície
1.	Bratislavský	+ 5 499	1.	Bratislavský	+ 4 595	=
2.	Prešovský	+ 5 196	2.	Nitriansky	+ 1 538	↑ 2
3.	Žilinský	+ 4 032	3.	Trnavský	+ 1 279	↑ 2
4.	Nitriansky	+ 3 753	4.	Košický	+ 1 224	↑ 3
5.	Trnavský	+ 3 016	5.	Prešovský	+ 1 211	↓ 3
6.	Trenčiansky	+ 2 627	6.	Žilinský	+ 1 087	↓ 3
7.	Košický	+ 2 385	7.	Banskobystrický	+ 1 050	↑ 1
8.	Banskobystrický	+ 1 963	8.	Trenčiansky	+ 821	↓ 2

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku v dlhodobom období nemožno hovoriť o úspechu ani pri jednom kraji. Vo všetkých krajoch došlo k výraznému poklesu čistého prírastku a ani jeden z krajov nedosiahol hodnoty z predkrízového roka 2008. Najnižší percentuálny prepád zaznamenali Bratislavský (o 16,4 %), Banskobystrický (o 46,5 %) a Košický kraj (o 48,7 %). Nasledovali Trnavský (o 57,6 %), Nitriansky (o 59,0 %) a Trenčiansky kraj (o 68,7 %). Naopak najväčší prepád zaznamenali dva kraje, ktoré dosahovali v roku 2008 výrazne nadpriemerné hodnoty – Žilinský a Prešovský kraj, ktorých čistý prírastok sa za poslednú dekádu znížil o 73,0 % resp. 76,7 %. Dlhodobá dynamika čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 32.

Tab. č. 32: **Dynamika ČP podľa sídla 2008/2017 (dlhodobá)**

P.č.	Kraj	ČP 2008	ČP 2017	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Bratislavský	+ 5 499	+ 4 595	↓ 904	↓16,4 %
2.	Banskobystrický	+ 1 963	+ 1 050	↓ 913	↓46,5 %
3.	Košický	+ 2 385	+ 1 224	↓ 1 161	↓48,7 %
4.	Trnavský	+ 3 016	+ 1 279	↓ 1 737	↓57,6 %
5.	Nitriansky	+ 3 753	+ 1 538	↓ 2 215	↓59,0 %
6.	Trenčiansky	+ 2 627	+ 821	↓ 1 806	↓68,7 %
7.	Žilinský	+ 4 032	+ 1 087	↓ 2 945	↓73,0 %
8.	Prešovský	+ 5 196	+ 1 211	↓ 4 020	↓76,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov

Pri hodnotení finančnej výkonnosti vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na Slovensku sa zameriavame na vybrané ukazovatele 4 základných skupín ukazovateľov zameraných na likviditu, aktivitu, zadlženosť a rentabilitu. V skúmanej vzorke podnikov sa nachádzajú malé a stredné podniky, ktoré vedú podvojné účtovníctvo a ich účtovné závierky pochádzajú z verejnej časti Registra účtovných závierok. Do výpočtu pomerových ukazovateľov z účtovných závierok za obdobie rokov 2015-2017 vstupovali dva druhy účtovných výkazov:

- z účtovných závierok pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (Úč POD);
- z účtovných závierok pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ).

Zo skúmanej vzorky boli vylúčené finančné výkazy, ktoré obsahovali nekorektne vyplnené položky. Vybrané ukazovatele možno rozdeliť do 4 skupín:

Ukazovatele **likvidity** – vypovedajú o platobnej schopnosti podniku – t. j. merajú schopnosť podniku kryť krátkodobé dlhy krátkodobým majetkom.

$$\text{Likvidita 2. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

$$\text{Likvidita 3. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

Ukazovatele **aktivity** – vyjadrujú viazanosť majetku resp. záväzkov podniku a účinnosť využitia majetku v transformačnom procese.

$$\text{Doba splatnosti pohľadávok} = \frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}} * 360$$

$$\text{Doba splatnosti záväzkov} = \frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}} * 360$$

Ukazovatele **zadlženosti** – vyjadrujú štruktúru použitých zdrojov, mieru použitia cudzieho a vlastného kapitálu na financovanie potrieb podniku a schopnosť vysporiadať sa so splácaním dlhov.

$$\text{Celková zadlženosť aktív} = \frac{\text{cudzie zdroje}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov využívajúcich úvery} = \frac{\text{podniky s výškou úverov} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Ukazovatele **rentability** – vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne a vývoja sa premietajú úroveň a vývoj likvidity, aktivity aj zadlženosti.

$$\text{Rentabilita aktív} = \frac{\text{zisk pred zdanením}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s nenulovými tržbami} = \frac{\text{podniky s výškou tržieb} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s kladným HV pred zdanením} = \frac{\text{podniky s HV pred zdanením} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Vypočítané hodnoty pomerových ukazovateľov predstavuje medián (stredná hodnota) radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti.

5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP

Na finančné ukazovatele vzniknutých MSP sme nazerali z dvoch pohľadov:

- z hľadiska **stavu** – v ktorom sme skúmali finančné ukazovatele rôznych podnikov vzniknutých v rokoch 2015, 2016 a 2017. Cieľom skúmania bolo analyzovať a porovnať zmenu stavu vo finančných ukazovateľoch za jednotlivé roky;
- z hľadiska **vývoja** – v ktorom sme skúmali zmenu finančných ukazovateľov u podnikov, ktoré vznikli v roku 2015 a ich činnosť pretrvávala aj v rokoch 2016 a 2017. Cieľom skúmania bolo analyzovať, porovnať a zhodnotiť finančné ukazovatele rovnakých podnikov v čase.

5.1.1 Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

Pri kvantifikácii jednotlivých finančných ukazovateľov sme z celkového počtu dostupných výkazov vylúčili tie, ktoré boli nekorektne vyplnené za účelom minimalizácie skreslenia výsledkov. Prehľad počtu finančných výkazov v spracovaní je uvedený v tabuľke č. 33.

Tab. č. 33: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP**

	2015		2016		2017	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Počiatočný počet subjektov	9 923	100,0%	14 987	100,0%	17 734	100,0%
Počet subjektov v spracovaní	9 706	97,8%	14 705	98,1%	17 359	97,9%

Zdroj: vlastné spracovanie

V každom roku analyzovaného obdobia dosiahli novovzniknuté podniky nadpriemernú výšku ukazovateľov **likvidity**, čo značí o tom, že výška krátkodobého majetku prevyšuje výšku krátkodobých záväzkov. Podniky majú dostatok majetku s rôznym stupňom likvidity na úhradu krátkodobých záväzkov, čo vypovedá o dobrej platobnej schopnosti na začiatok podnikania. Podnikatelia pri založení podniku spravidla viažu vyššiu sumu likvidného majetku a menej sa zadlžujú. V porovnaní s MSP založenými v roku 2016 sa likvidita podnikov v roku 2017 ešte

zvýšila – cca. o 27 %. Čo sa týka ukazovateľov **aktivity**, začínajúci podnikatelia získavajú prostriedky za realizované výkony skôr ako uhrádzajú vlastné záväzky – t. j. dodávatelia „úverujú“ začínajúce podniky, takže majú dostatočný časový priestor na ich úhradu (majú k dispozícii dostatok peňažných prostriedkov po dlhší čas). MSP založené v roku 2017 však dosiahli lepšie výsledky v oblasti aktivity ako MSP založené v predchádzajúcich dvoch rokoch. V medziročnom porovnaní klesla doba splatnosti pohľadávok o 63,2 % a doba splatnosti záväzkov o 29,4 %. Z hľadiska ukazovateľov **zadlženosti** dosahujú začínajúci podnikatelia nízke hodnoty. Na začiatok podnikania sa príliš nezadlžujú – využívajú predovšetkým vlastné zdroje (70 – 85 % z celkového majetku). V medziročnom porovnaní dosiahla celková zadlženosť novozaložených podnikov v roku 2017 o 20,6 % nižšiu hodnotu – na úrovni 18,0 %. Využívanie úverového financovania je u začínajúcich podnikateľov veľmi nízke – na úrovni 3 – 4 % z celkového počtu novozaložených MSP. Ukazovatele **rentability** vypovedajú o nízkej výnosnosti podnikového úsilia, čo je vzhľadom na začiatok podnikania prirodzený jav. Rentabilita aktív je u začínajúcich podnikateľov nulová, čo je spôsobené predovšetkým vysokým podielom podnikov so záporným resp. nulovým ziskom pred zdanením. Podiel podnikov s nenulovými tržbami medziročne vzrástol o 1,1 % na 63,4 %. Podiel začínajúcich podnikov s kladným výsledkom hospodárenia medziročne poklesol na 40,7 %. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP je uvedený v tabuľke č. 34.

Tab. č. 34: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v r. 2015-2017 (stav)**

Ukazovateľ	m.j.	2015	2016	2017	Zmena 2017/2016
Likvidita 2. stupňa	koef.	3,31	4,42	5,63	↑ 27,4 %
Likvidita 3. stupňa	koef.	3,45	4,55	5,82	↑ 27,9 %
Doba splatnosti pohľadávok	dní	19,53	13,79	5,07	↓ 63,2 %
Doba splatnosti záväzkov	dní	106,65	94,93	67,00	↓ 29,4 %
Celková zadlženosť	%	29,54	22,62	17,96	↓ 20,6 %
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,98	3,78	3,16	↓ 16,4 %
Rentabilita aktív	%	-0,02	0,00	0,00	=
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	70,94	62,71	63,41	↑ 1,1 %
Podiel podnikov s kladným VH	%	43,81	43,02	40,66	↓ 5,5 %

Zdroj: vlastné spracovanie

5.1.2 Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V analýze vývoja finančných ukazovateľov vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 35: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v r. 2015**

	2015		2016		2017	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Počiatočný počet subjektov	9 923	100,0%	10 509	100,0%	9 270	100,0%
Počet subjektov v spracovaní	9 706	97,8%	10 273	97,8%	9 072	97,9%

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele **likvidity** podnikov vzniknutých v roku 2015 postupom času klesali. V prvom roku podnikania dosiahla výška krátkodobého majetku niekoľkonásobne vyššiu hodnotu ako výška krátkodobých záväzkov, čo sa prejavilo vo výške koeficientu na úrovni 3,31 pre L2 a 3,45

pre L3. Odporúčaná hodnota koeficientu pre likviditu 2. stupňa je 1-1,5 a pre likviditu 3. stupňa 2-2,5.¹⁷ Z uvedeného možno konštatovať, že v prvom roku disponovali podniky prebytkom likvidity – mali k dispozícii viac likvidného majetku ako bolo potrebné, čo na jednej strane zabezpečuje podnikom výbornú platobnú schopnosť, na strane druhej však znižuje efektívnosť využitia jednotlivých zložiek majetku, nakoľko likvidné prostriedky sú spravidla spojené s nižšou výnosnosťou. V nasledujúcich rokoch (2016 a 2017) došlo k optimalizácii štruktúry krátkodobého majetku a krátkodobých záväzkov, výsledkom čoho bolo dosiahnutie optimálnej hodnoty likvidity 2. stupňa v treťom roku podnikateľskej činnosti. Napriek optimálnej hodnote likvidity 2. stupňa, likvidita 3. stupňa klesla pod optimálnu hranicu, čo ohrozuje celkovú platobnú schopnosť podnikov v prípade potreby úhrady všetkých krátkodobých záväzkov. Oba ukazovatele likvidity v treťom roku existencie podnikov klesli o cca. 10 %. Z hľadiska ukazovateľov **aktivity** doba splatnosti záväzkov v každom roku prevyšovala dobu inkasa pohľadávok, čo značí lepšiu vyjednávaciu pozíciu podnikov vo vzťahu voči svojim obchodným partnerom. Skúmané podniky získavali finančné plnenie za realizované výkony skôr ako uhrádzali. Medziročný rast doby splatnosti pohľadávok súvisí so zvýšenou tvorbou pohľadávok v ďalších rokoch podnikania. Doba splatnosti záväzkov sa v druhom a treťom roku podnikania taktiež zvýšila, čo súvisí s rastom krátkodobých záväzkov podniku, V dôsledku rozširovania podnikateľských aktivít skúmaných podnikov, rástla aj ich **zadlženosť**. Vzhľadom na to, že náklady na vlastný kapitál sú vyššie ako náklady na cudzí kapitál, došlo k optimalizácii štruktúry kapitálu a podniky začali vo väčšej miere využívať cudzie zdroje financovania. V treťom roku existencie (2017) bola celková zadlženosť MSP založených v roku 2015 na úrovni 58,9 %. Zároveň v priebehu času rástol aj podiel podnikov využívajúcich úverové financovanie. V porovnaní s prvým rokom podnikateľskej činnosti výrazne vzrástli ukazovatele **rentability** skúmaných podnikov v čase. K najmarkantnejšiemu nárastu došlo v druhom roku činnosti (roku 2016), kedy dosiahli podniky založené v roku 2015 rentabilitu aktív na úrovni 7%. V roku 2017 rentabilita týchto podnikov však mierne poklesla – na 6,2 %. Rástol aj počet podnikov s kladnými tržbami a ziskom pred zdanením. Vyššie hodnoty rentability aktív v rokoch 2016 a 2017 v porovnaní s celkovým počtom MSP sú spôsobené predovšetkým nižšou úrovňou aktív začínajúcich podnikov. Tvorba zisku je v absolútnej hodnote porovnateľná. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov podnikov založených v roku 2015 znázorňuje tabuľka č. 36.

Tab. č. 36: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2015 (vývoj)**

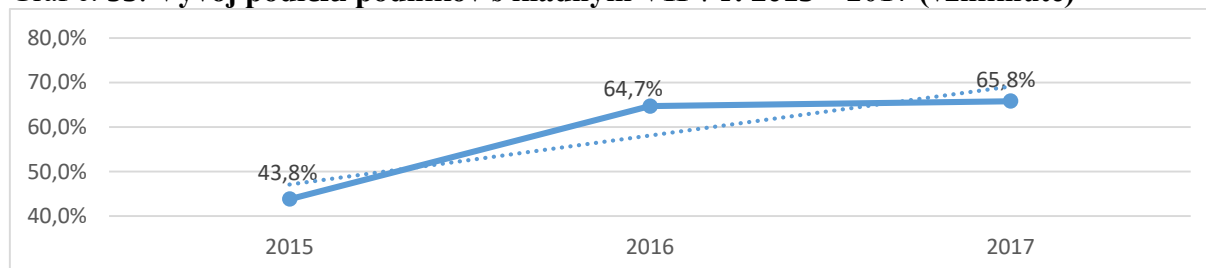
Ukazovateľ	m.j.	2015	2016	2017	Zmena 2017/2016
Likvidita 2. stupňa	koef.	3,31	1,64	1,48	↓ 9,8%
Likvidita 3. stupňa	koef.	3,45	1,78	1,61	↓ 9,6%
Doba splatnosti pohľadávok	dní	19,53	30,27	37,87	↑ 25,1 %
Doba splatnosti záväzkov	dní	106,65	120,18	126,53	↑ 5,3 %
Celková zadlženosť	%	29,54	54,23	58,90	↑ 8,6 %
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,98	8,91	14,84	↑ 66,6 %
Rentabilita aktív	%	-0,02	6,96	6,22	↓ 10,6%
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	70,94	85,80	86,92	↑ 1,3 %
Podiel podnikov s kladným VH	%	43,81	64,73	65,83	↑ 1,7 %

Zdroj: vlastné spracovanie

¹⁷ Pozn.: reálne hodnoty sa od odporúčaných môžu odlišovať v závislosti od typu podniku a predmetu činnosti.

Podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia medziročne rástol. Najväčší rast zaznamenali podniky v druhom roku existencie – zo 43,8 % v roku 2015 na 64,7 % v roku 2016. V treťom roku existencie vzrástol podiel ziskových podnikateľských subjektov len mierne – o 1,7% na 65,8 %. Vývoj podielu ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v prvých troch rokoch existencie znázorňuje graf č. 53.

Graf č. 53: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2015 – 2017 (vzniknuté)

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov

V analýze vývoja finančných ukazovateľov zaniknutých podnikateľských subjektov vstupovali do spracovania nasledujúce počty:

Tab. č. 37: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2017

	2015		2016		2017	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Počiatočný počet subjektov	3 602	100,0%	3 494	100,0%	1 217	100,0%
Počet subjektov v spracovaní	3 341	92,8%	3 120	89,3%	931	76,5%

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele **likvidity** zaniknutých podnikov v posledných troch rokoch podnikateľskej činnosti postupne rástli. Zatiaľ čo likvidita 2. stupňa dosahovala v roku 2015 a 2016 optimálne hodnoty, likvidita 3. stupňa zaniknutých podnikov dosahovala príliš nízke hodnoty, čo mohlo ohroziť ich platobnú schopnosť. V roku zániku došlo u väčšiny zanikajúcich podnikov k vyrovnaní krátkodobých záväzkov, čím ukazovatele likvidity výrazne vzrástli (o viac ako 300 %). Ukazovatele **activity** odhalili prvý závažný problém zaniknutých podnikov – platobnú disciplínu. Vzhľadom na nedostatočnú výšku tržieb, podniky neboli schopné včas uhrádzať svoje záväzky. Doba splatnosti záväzkov sa v poslednom roku existencie predĺžila až o 222,6 %. **Zadlženosť** podnikov v roku 2015 dosahovala cca. 80%, čo je optimálne pre zdravé podniky s bezchybnou platobnou disciplínou. Celková zadlženosť aj podiel podnikov využívajúcich úvery postupne klesala, čo súvisí so znižovaním záväzkov ku koncu podnikateľskej činnosti. Problematické sa javili opäť ukazovatele **rentability**. Rentabilita aktív dosahovala už dva roky pred ukončením činnosti nulové hodnoty. V rok zániku dosiahla rentabilita aktív zápornú hodnotu. Podiel podnikov s kladnou hodnotou tržieb a kladným výsledkom hospodárenia každoročne klesal. Najvýraznejšie rozdiely badať v predposlednom a poslednom roku existencie. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov podnikov zaniknutých v roku 2017 znázorňuje tabuľka č. 38.

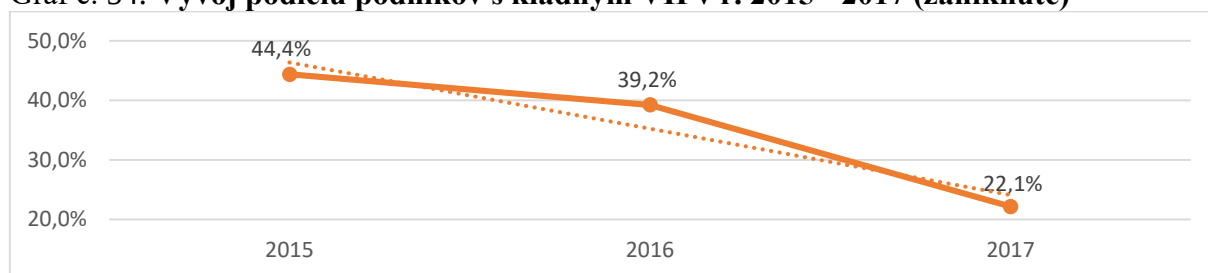
Tab. č. 38: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2017 (vývoj)

Ukazovateľ	m.j.	2015	2016	2017	Zmena 2017/2016
Likvidita 2. stupňa	koef.	1,05	1,15	5,09	↑ 342,6 %
Likvidita 3. stupňa	koef.	1,12	1,22	5,22	↑ 327,9 %
Doba splatnosti pohľadávok	dní	62,07	51,80	0,00	↓ 100,0%
Doba splatnosti záväzkov	dní	353,63	348,51	1 124,28	↑ 222,6 %
Celková zadlženosť	%	82,93	74,40	21,81	↓ 70,7%
Podiel podnikov využ. úvery	%	17,93	16,57	6,87	↓ 58,5%
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	-0,36	-
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	68,48	60,87	32,33	↓ 46,9
Podiel podnikov s kladným VH	%	44,36	39,20	22,13	↓ 43,6

Zdroj: vlastné spracovanie

Podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia u podnikov zaniknutých v roku 2017 každoročne klesal. Najväčší pokles zaznamenali podniky práve v poslednom roku existencie – z 39,2 % v roku 2016 na 22,1 % v roku 2017, čo predstavuje medziročný pokles o 56,4 %. Vývoj podielu ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v posledných troch rokoch existencie znázorňuje graf č. 54.

Graf č. 54: Vývoj podielu podnikov s kladným VH v r. 2015 - 2017 (zaniknuté)

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

V porovnaní s rokom 2016 záujem o podnikanie v roku 2017 vzrástol. Počet vzniknutých podnikateľských subjektov sa medziročne zvýšil o 11,2 % a počet zaniknutých sa naopak znížil o 2,4 %, čo malo veľmi priaznivý dopad na tvorbu čistého prírastku podnikateľských subjektov. Z hľadiska veľkosti dlhodobo najviac podnikateľských subjektov vzniká aj zaniká v kategórii mikropodnikov. Najväčší záujem z hľadiska počtu nových registrácií je o živnostenské podnikanie, ktoré však zaznamenalo aj najväčší počet zánikov, čo sa prejavilo zápornou výškou čistého prírastku. Mimoriadnemu záujmu sa tešili slobodné povolania, ktorých počet vznikov ako aj čistý prírastok medziročne výrazne vzrástli. Z dlhodobého hľadiska zaznamenávajú „boom“ právnické osoby, ktoré dosiahli v každom roku sledovaného obdobia kladný čistý prírastok. Z hľadiska odvetví bol najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách, ktoré zaznamenali najväčší počet nových registrácií a dosiahli najväčší čistý prírastok MSP. Najviac podnikov zaniklo v odvetví stavebníctva a obchodu. Podnikateľská aktivita malých a stredných podnikov sa najviac sústreďovala v Bratislavskom kraji, ktorý zaznamenal bezkonkurenčne najvyšší počet nových registrácií, ako aj čistého prírastku MSP.

Analýzou finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov sme dospeli k záveru, že najväčšími problémami malých a stredných podnikov boli, obdobne ako v predchádzajúcom roku, platobná disciplína a rentabilita. Napriek obtojnej štruktúre majetku a prijateľným výsledkom ukazovateľov likvidity, dosahovali podniky v posledných rokoch existencie najhoršie výsledky v ukazovateli doby splatnosti záväzkov a všetkých ukazovateľoch rentability. V dôsledku nízkej hodnoty tržieb, podniky neboli schopné generovať zisk a tým uhrádzať rastúci počet záväzkov. Dôsledkom toho vzrástla ich zadlženosť a boli nútené svoju podnikateľskú činnosť postupne ukončiť. Novovzniknuté podnikateľské subjekty sa vyznačovali prebytkom likvidity, nízkou zadlženosťou a pozvoľne rastúcou rentabilitou.